

Abstrakt

Cieľom diplomovej práce bolo komplexné riešenie obnovy bývalého parku pri kaštieli v Sasinkove, ktorý je v súčasnosti nevyužitý.

Práca bola zameraná na zber dostupných informácií o území, podkladov historických i súčasných, na vykonanie vlastných terénnych prieskumov za účelom inventarizácie a celkového zhodnotenia riešeného územia, a na ich dôkladné skúmanie za účelom vytvorenia sadovnícko-architektonického návrhu riešenia záujmového územia.

Výsledkom práce bol Sadovnícko-architektonický návrh riešenia, ktorého jedným z hlavných bodov bolo upravenie svahu na terasy pomocou oporných múrov. Ďalej bol navrhnutý sortiment použitých rastlín a v textovej časti sú uvedené aj pokyny pre založenie a údržbu. Tiež boli podrobnejšie rozpracované navrhnuté prvky drobnej architektúry, ich návrh, osadenie aj plán údržby.

Kľúčové slová: historická zeleň, obnova, park, inventarizácia

Abstrakt

The thesis was a comprehensive solution for the renovation of the former park near the castle in Sasinkovo, which is currently unused. The work was aimed at collecting available information on the territory of historical and current documents to perform their own field surveys to inventory and overall assessment of the area, and a thorough examination in order to create landscaping, architectural design solutions of the investigated area. The result was the work of landscaping and architectural design solution, which one of the main points was to adjust the slope terraces with retaining walls. It was further proposed a range of plants used in the text are also instructions for setting up and maintenance. There were also detail the components and small architecture, the design, installation and maintenance plan.

Keywords: historical greenery, renovation, park, inventory

Obsah

Úvod	5
1 Súčasný stav riešenej problematiky	6
1.1 Význam poznania historického vývoja	7
1.2 Charakteristika a vývoj eklektiky	7
1.3 Príklady obnovy historickej zelene vo svete	10
1.3.1 Obnova záhrad pražského hradu	10
1.3.2 Príklady realizácií obnovy historickej zelene v Paríži	11
1.4 Obnova historickej zelene na Slovensku	13
1.5 Problémy historických záhrad a parkov na Slovensku	15
1.6 Historická zeleň ako kultúrna pamiatka	16
1.7 Metodika obnovy historickej architektúry a záhradnej architektúry	17
2 Cieľ diplomovej práce	19
2.1 Parciálne ciele	19
3 Materiál a metodika diplomovej práce	20
3.1 Metodický postup	20
3.2 Charakteristika obce a prírodné podmienky- širšie vzťahy	21
3.2.1 Geológia a geomorfológia	21
3.2.2 Pedologické pomery	22
3.2.3 Klimatické pomery	22
3.2.4 Hydrologické pomery	23
3.2.5 Fytogeografické členenie a potenciálna prirodzená vegetácia	23
3.3 Údaje o histórii riešeného územia	24
3.3.1 História kaštieľa a jeho stavebné etapy	24
3.3.2 Historický vývoj parku	26
3.4 Údaje o zadaní a spracovaní prieskumu	27
3.5 Súčasný stav riešeného územia	28
3.5.1 Stavebno- technický stav kaštieľa	29
3.5.2 Charakteristika oamiatkových hodnôt NKP.....	29
3.5.3 Návrh obnovy NKP.....	31
3.6 Metodika vypracovania inventarizácie drevín.....	31
4 Výsledky diplomovej práce	30
4.1 Zhodnotenie súčasného stavu vegetácie	36
4.2 Sadovnícko- architektonický návrh	37
4.3 Technické riešenie parku	40
4.3.1 Uličné oplotenie	40
4.3.2 Oporné múry	41

4.3.3 Schodiská	42
4.3.4 Spevnené plochy	42
4.4 Sadovnicke úpravy	44
4.4.1 Popis výrubov	45
4.4.2 Príprava pôdy	45
4.4.3 Založenie a údržba trávniká	46
4.4.4 Výsadba a údržba stromov	46
4.4.5 Výsadba a údržba krov	48
4.4.6 Založenie a údržba živých plotov	49
4.4.7 Založenie a údržba záhonu ruží	49
4.4.8 Založenie a údržba trvalkových záhonov	50
4.5 Prvky drobnej architektúry	50
4.5.1 Pergola	50
4.5.2 Fontána	51
4.5.3 Lavička	52
5 Diskusia a záver	53
6 Zoznam použitej literatúry	54
7 Zoznam príloh	55

Úvod

Zeleň je nepochybne tou zložkou sídelnej štruktúry, ktorá skvalitňuje životné prostredie a jednou zo súčastí jej systému sú aj parky. Tieto bezpochyby významné plochy zelene jednak predstavujú naše kultúrne dedičstvo, z pohľadu ekológov sú to aj prvky environmentálneho a ekostabilizačného systému. Z pohľadu krajinára sú to prvky významné z hľadiska urbanistického i architektonického.

Vzhľadom na to, že na Slovensku sa týmto nemým svedkom minulosti posledných niekoľko desaťročí veľmi nevenovala pozornosť, ich obnova je veľmi potrebná. Veľkej časti objektov historickej zelene na Slovensku sa udiali zmeny, ktoré nie je možné vrátiť späť, predstava úplnej obnovy je nereálna.

Toto je prípad aj môjho záujmového územia, kaštieľa v Sasinkove. To, čo dnes vidíme v areáli tohto objektu, sa dá nazvať parkom iba s poriadnou dávkou fantázie. Človek si len ťažko dokáže predstaviť, že toto miesto bolo kedysi tak významným sídlom.

Spočiatku to vyzeralo, že tento objekt v malej obci zostane úplne zabudnutý, a bude pomaličky chátrať, až kým z neho nezostanú len úplné ruiny. Avšak to, že sa objekt dostal do rúk súkromného majiteľa, možno považovať za svetlý bod v jeho mladšej histórii. Chátranie budovy sa zastavilo už prebiehajúcimi rekonštrukčnými prácami. Po rekonštrukcii budovy je na programe aj obnova parku, teda toho, čo z neho zostalo.

Dúfam preto, že nepriaznivé obdobie tohto objektu už skončilo, a bude mu prinavrátená majestátnosť a hrdosť, ktorou sa pýšil v minulosti.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

1.1 Význam poznania historického vývoja

V sadovníckej a krajinárskej praxi je poznanie všetkého, čo ľudstvo za dlhé tisícročia na umeleckom poli vytvorilo, nesmierne dôležité. Iba poznanie týchto hodnôt a len ich slohový rozbor by mohol zvädzať ku kopírovaniu dobrých predlôh, ako to bolo v porenasannom období. To sa však nedá nazvať vlastnou umeleckou tvorbou, pretože plagiát vytvorený bez umeleckého prínosu nemôže v oblasti úžitkového umenia spĺňať predpoklady spoločenských potrieb. Na druhej strane, aj dobre fundovaný výtvarník a odborník musí vedieť, za akých podmienok a z akých umelecko- spoločenských popudov tieto diela minulosti vznikli, ako plnili svoj historický odkaz a pri akej kvantitatívnej alebo kvalitatívnej zmene vzťahov strácali svoj význam a záujem spoločnosti, niekedy až k úplnému zániku.

Bez prísne vedecko- umeleckej analýzy by sa nám mohli niektoré historické záhrady a parky zdať bezúčelné, alebo proporčne neúnosné. Nesprávne je premietiť odraz iných spoločenských javov do súčasnosti a používať pre hodnotenie súčasné merítka, bez konfrontácie oboch historických období a hlavne spoločenských vzťahov. Umelecké dielo slúžiace pre celospoločenské potreby a ktorých umelecká hodnota má pretrvávajúť generácie, musí byť odrazom spoločenského posunu. To ale neznamená, že sa jeho tvorcovia musia podriaďovať momentálnym názorom (módam), ale musí objektívne vyhodnotiť podmienky súčasnosti a poznať spoločenský vývoj a tým aj predpoklady potrieb a stupne estetického cítenia. Pre každého umelca sú preto historické odkazy dôležité k tomu, aby svoje zámery konfrontoval s tým, čo v minulosti vytvorené bolo a z toho si prevzal to, čo je možné uplatniť v analogických situáciách súčasnosti, prípadne budúcnosti, pre ktorú svoje dielo vytvára.

Poznaním vzťahov medzi spoločenským vývojom všetkých formácií a jeho umeleckým odrazom môže sadovník lepšie hodnotiť možnosti dlhodobosti sadovníckych a krajinárskych úprav. Pri analýze príčin zániku mnohých záhrad v minulosti odhalíme, že väčšinou to bol rozpor medzi ekonomickými vzťahmi. Nákladná údržba pravidelných záhrad baroka či francúzskeho klasicizmu, ale tiež iných období, odčerpávala veľké množstvo finančných prostriedkov, pri ich nedostatku boli záhrady v údržbe zanedbávané, a ako také nemohli vyvolávať estetický pôžitok a preto

sa hľadali nové výtvarné výrazy, ktoré by boli v súlade s novými ekonomickými vzťahmi (Wagner, 1981).

1.2 Charakteristika a vývoj eklektiky (Kalusok, 2004)

Eklektika, alebo tiež eklekticismus, je záhradno-architektonický štýl charakteristický pre 19. storočie, kedy **znovuožívali štýly uplynulých epôch**, tak, ako sa striedajú módné vlny v umení a umeleckých remeslách. Okrem nadšenia pre stredovek a renesanciu existovalo tiež niekoľko fáz oživenia rokoka a stále zostávala záľuba v antickej klasike. Táto rozmanitosť štýlov formovala tiež záhradné umenie až do nástupu secesie, ktorý si nárokoval byť konečne samostatným a moderným smerom končiaceho 19. storočia.

Narastajúce povedomie o väčšinou zidealizovanej histórii vlastnej krajiny, a tiež nadšenie pre literatúru so stredovekou tematikou (rytiersky román či gotická novela) sa už v 18. storočí drážalo v dekoratívnych stavbách anglických a nemeckých prírodne-krajinárskych parkoch, ako boli gotické ruiny alebo budovy. Väčšina parkových areálov, ktoré vznikali podľa anglických vzorov, zostala týchto výstrelkov ušetrená.

Zachovalo sa len málo svedectiev o historizujúcich záhradných areáloch. Jeden z mála príkladov sa nachádzal v Nemecku, v parku Wilhelmshöhe v Kassele, ktorý bol prebudovaný v prírodne-krajinárskom štýle pri gotizujúcom Löwenburgu- Levom hrade (1793- 1798). Založená tu bola- a žiaľ sa nezachovala- záhrada s labyrintom a miestom pre turnaje, ktorá mala napodobňovať stredoveké záhrady. Podľa popisov v historických prameňoch z roku 1800, tieto záhrady po formálnej stránke zodpovedajú skôr renesančnej alebo barokovej záhrade: „*Pred severnou bránou krásli okolie záhrada, upravená podľa starého vkusu so strihanými a rôzne tvarovanými stromami a krami, bazénmi, fontánami, sochami, arkádami a vtáčimi búdkami, a zvyšuje ilúziu skutočne starého hradu.*“

Návrat k starým záhradným štýlom išiel ruka v ruke so všeobecným odklonom od čisto krajinárskych záhrad, ktorý začal na sklonku 18. storočia v Anglicku, a ktorý aktualizoval diskusiu o užitočnosti pravidelnej záhradnej úpravy. Záhradní experti ako John Claudius Loudon (1783- 1843), či Humphrey Repton (1752- 1818), kritizovali monotónnosť krajinárskej úpravy podľa Browna. ktorú považovali za únavnú,

a prostredníctvom historizujúcich prvkov sa pokúšali presadiť intímnejšie a pestrejšie rozčlenenie záhrad na menšie časti.

Napríklad farebnosti kvetov sa anglická prírodne- krajinárska záhrada úplne vzdala. Teraz do repertoáru záhradných výtvarníkov patrili znovu kvetinové záhony, či umelecky tvarované stromy a kry podľa vzoru antického Ars topiaria. Staré a nové záhrady v anglickom štýle sa začali spestrovať kvitnúcimi krami. Rozľahlé plochy osádzané rododendronami, ktoré sa zachovali až do súčasnosti aj v mnohých nemeckých krajinárskych záhradách založených v 19. storočí, vznikli z novej túžby po farbách kvetov v parku, kde prevažovali stromy.

Tiež nový okruh úloh pre záhradných architektov- úprava záhrad pri vilách alebo domoch súkromných zadávateľov, ktorí teraz na rozdiel od uplynulého storočia disponovali väčšinou skôr menšími pozemkami- vyžadoval, aby sa vyrovnali s historickými, teda formálnymi štýlmi. Vyžadované boli skôr malé súkromné záhrady, ktoré boli koncipované skôr ako obytné priestory v prírode, a boli v úzkom prepojení s domom, bola bližšia skôr geometrická úprava. V súvislosti s tým sa navracia obľúbenosť kvetinovej výzdoby a parterov s geometrickými vzormi. Predlohou najskôr nebolo formálne záhradné umenie baroka, ktorým sa v 19. storočí skôr opovrhovalo, ale skôr záhrady stredoveku a ešte viac renesancie. V Anglicku to boli predovšetkým „uzlové záhrady“ z obdobia Tudorovcov, ktoré teraz znovuožívali.

Aj vo verejných záhradách sa popri krajinársky upravenom parku presadili pravidelne usporiadané časti. Kvetinové partery, podobné tým zámockým, pred hlavnou budovou verejného inak prírodne- krajinárskeho parku, pripomínali záhrady panovníkov.

Eklekticismus z rôznych štýlov antiky, stredoveku, talianskej renesancie alebo rokoka, sa dotýkal aj vybavenia záhrad, kde mohli byť vedľa seba kombinované najrozmanitejšie scenérie, bez toho, aby bol návratom k mytológii alebo histórii sledovaný určitý filozofický alebo literárny program, tak, ako tomu bolo v 18. storočí. Vzorkové katalógy ponúkali milovníkom záhrad odliatky sôch zo všetkých epôch, rovnako ako architektonické doplnky, pavilóny, alebo mosty všetkých typov. Rozmanitosť používaných štýlov sa dá obzvlášť dobre pozorovať na záhradnej lavičke, kde sa vzory mušle rokoka opakovali rovnako často ako kvetinové ornamenty gotických katedrál.

Obzvlášť v oblúbe mešťanského záhradného umenia bolo pestovanie kvetov na okenných parapetoch. Tzv. *Blumisterei*, t.j. pestovanie vzácných rastlín patrilo v 19. storočí k favorizovaným koníčkom aj širokej laickej verejnosti. Pestovanie vo veľkom znížilo náklady na kultiváciu, preto bol dostupný široký sortiment za nízke ceny.

Vo verejných záhradách boli vytvárané **kobercové** (bohaté kvetinové) záhony, ktoré boli od viktoriánskeho obdobia komponované do trávniku v podobe erbov. Listom aj kvetom ozdobné rastliny spoluvytvárali farebné, presne ohraničené vzory, ktorým často dominovala exotická palma, socha či váza. Záujem o exotické rastliny a vyumelkované záhony bol kritizovaný reformátormi (napr. Arts and Crafts v Anglicku), takéto kvetinové záhony však vyhovovali vkusu širokej verejnosti, a preto zdobili verejné priestranstvá a parky ešte počas prvých desaťročí 20. storočia, ba môžeme na ne naraziť aj dnes.

K rozmanitosti štýlov uplynulých epôch sa pridávala aj pestrosť kultúr cudzích krajín, ktorá bola zprostredkovaná veľkými svetovými výstavami, ktoré natrvalo ovplyvnili výtvarné aj záhradné umenie 19. storočia. Záujem zberateľov a botanikov sa upriamil na **exotické rastliny vzdialených kontinentov**. Na prezimovanie takýchto rastlín, a neskôr aj na kultiváciu, slúžili vysoké priestranné **skleníky**, ktoré vznikali v návaznosti na tradíciu starých panovníckych oranžérií- zriaďovali sa nielen v botanických záhradách na šľachtiteľské účely, ale aj v súkromných záhradách, či mestských parkoch. Podľa individuálnych potrieb rastlín vznikali skleníky studené a teplé, vlhké i suché. Stred skleníka zvyčajne tvorila kupola pre obzvlášť vysoké palmy. Na ich technickom a statickom vývoji sa zásadne podieľal John Claudius London. Drevo, železo a sklo prvýkrát použil Joseph Paxton, ktorý vymyslel rýchlu montáž skleníkov z prefabrikovaných dielov v rastrovom systéme. Oblúba skleníkov postupne viedla k ich zmiešanej funkcii. V Nemecku vznikla prvá zmiešaná forma palmového domu a zábavného parku v Kolíne (1864). Rastliny aj stavba sa zachovali, samozrejme bez sklenej strechy.

Wagner (1981) toto obdobie komentuje slovami: „Zmätky v Európe a nevyrovnaná hospodárska situácia vyvolaná nerovnomerným vývojom kapitalizmu, nebola priaznivá pre konsolidáciu jednotného kultúrneho produktu vrcholiaceho v určitom slohu, ale v pomere k spoločenskej triede a tradíciám sú v stavebníctve používané všetky predchádzajúce slohy, a preto toto obdobie nazývame aj **historizmom**. Vznikajú stavby a celé komplexy gotické, renesančné, barokové a klasicistické, a charakterizujeme ich

ako neogotické, neorenesančné, neobarokové a neoklasicistické, ktoré sú romantizmu najbližšie.

1.3 Príklady obnovy historickej zelene vo svete

Vzhľadom k tomu, že sa mi nepodarilo získať podrobnejšie informácie o eklektických záhradách a ich obnove u nás či vo svete, zameriavam sa v tejto stati na známe i menej známe príklady obnovy historickej zelene ako také.

1.3.1 Obnova záhrad pražského hradu (Satrapa, 2008)

Keď bol Václav Havel v roku 1989 prvýkrát zvolený za prezidenta, sídlo hlavy štátu bolo pre verejnosť z veľkej časti neprístupným objektom. V rokoch 1990 až 2007 prešla séria pamiatok rekonštrukciou, z nich zo sadovnícko-architektonického hľadiska sú pre nás najzaujímavejšie Záhrady pražského hradu.

Hrad je obopnutý prstencom **siedmich záhrad**, z ktorých väčšina bola pred rokom 1989 uzavretá. Po revolúcii sa začali práce na ich rozsiahlej rekonštrukcii, ktoré týmto záhradám prinavrátili podobu z 20. rokov 19. storočia. Autorom projektu bol slovinský architekt Josip Plečnik. Južnými záhradami je po rekonštrukcii možné obísť celý hrad. K areálu prilieha tiež **päť palácových terasovitých záhrad**. Že išlo o rekonštrukciu podarenú, dokladuje medzinárodné ocenenie Carla Scarpa za zachovanie historických záhrad, ktoré im bolo udelené v máji 2002 v talianskom Treviso.

Rekonštrukcia zasiahla aj **barokovú Jazdiareň**, ktorá bola po rok a pol trvajúcej rekonštrukcii, v hodnote 124 miliónov českých korún, otvorená v máji 2007. Tak sa objekt, ktorý bol predošlých šesťdesiat rokov využívaný len na výstavy, sa premenil na multifunkčný priestor vhodný aj pre koncerty a spoločenské akcie.

V rokoch 1989 až 1999 bol rekonštruovaný aj **Letohrádok kráľovnej Anny**. V priebehu roku 2007 pokračovali práce na reštaurovaní vzácnej sochárskej výzdoby. Rekonštrukciou prešla aj **Spievajúca fontána** pri Letohrádku kráľovnej Anny, ktorej oprava trvala jedenásť rokov a skončila v roku 2002.

Aj miestnosť v renesančných priestoroch **Cisárskych koniarní**, kde sa kedysi nachádzala telocvičňa hradnej polície, sa po rekonštrukcii zmenila na výstavnú sieň.

Tunel vo vale Prašného mosta od architekta Jiřího Pleskota, ktorý ním prepojil Horný a Dolný Jelení priekop, získal cenu za najlepšiu tehlovú stavbu Európy Brick Award 2004. Jiří Pleskot sa tiež spolupodieľal na adaptácii Levieho dvora.

Na mieste starej oranžérie v Kráľovskej záhrade bola koncom 90. rokov postavená nová, so skleníkom, podľa architektonického návrhu Evy Jiříčnej. Oceňovaná stavba z kovu a skiel je v prevádzke od roku 1999.

Rekonštrukcia Richterovej vily a priľahlej Svätováclavskej vinice, ktorá je najstaršou vinicou v Prahe, bola začatá v roku 2006. V klasicistickej vile by mala byť reštaurácia a expozícia vinárstva.

1.3.2 Príklady realizácií obnovy historickej zelene v Paríži (Wilhelmová, 2004)

Pozoruhodným projektom je parížske sídlo **Foundation Cartier**. Pri prechádzaní po parížskom pomerne rušnom bulváre Raspail, sú výkladné skrine obvyklých obchodov ako je zlatníctvo, pekáreň, luxusná móda, znenazdajky nahradené inou, neobvyklou výkladnou skriňou, za ktorou je možné uzrieť veľmi zvláštnu záhradu s kvetnatou lúkou. Ide o zachovanú pôvodnú záhradu Amerického centra, iba zmizla obvodová stena, ktorá bola nahradená ohromnou sklenenou stenou. V tomto prípade je jedinečná skutočnosť, že je vizuálne prepojený uličný priestor Bulváru Raspail a divokého prírodného prostredia záhrady. Ulica si stále nesie svoje členenie- je tu cesta, cyklotrasa, chodník, parkovisko a vozovka z dvoch strán lemovaná alejovými stromami, ale výsledný dojem je úplne iný.

Historický priestor, ktorý sa v 19. storočí búrlivo vyvíjal, a nadobudol úplne nový rozmer, je centrum Paríža. **Louvre** sa v priebehu 18. a 19. storočí premenil z Panovníckeho sídla na stavbu s jednou z najväčších zbierok umenia, zmizol Toulerieský palác, vznikol Place de la Concorde s krásnym egyptským obeliskom a dvoma fontánami, vznikli Champs Elysees, v súvislosti s Napoleonom bol vybudovaný L'Arc Triomphe...atď. Predovšetkým je to ale krásny príklad historického priestoru, z hľadiska jeho súdobého využitia. Nanovo boli prepracované priestory Louvru, premenili sa Toulerieské záhrady, ale tiež Champs Elysees v 80. rokoch, ktoré sa prispôbili skôr než motorovej doprave miliónom ľudí, ktorí tade prechádzajú- zúžil sa profil motorovej dopravy v prospech promenádnych priestorov pre chodcov, teda

v prospech priestorov, ktoré dokumentujú, že záhrada prekročila svoje hranice tak, ako si to vždy predstavoval Le Nôtre.

Tuileries, pôvodne renesančné, pretvorené do Le Nôtrovskej podoby s broderiami, vodnými dielami, a klasicistickým členením- to všetko bolo pri nedávnej obnove v pôvodnom členení zachované. Zostali terasy, hmoty zelene, ktoré boli využité a navyše cez hlavnú priečnu os bola obvodová terasa prelomená a záhrada napojená na Seinu. Na celom projekte (Ming Pei) je obdivuhodná komplexnosť riešenia- okrem riešenia Louvru zahŕňa i jeho obslužnosť, rieši parkovanie a tiež dopravu v celej centrálnej zóne, ako aj jej napojenie na Louvre.

Tuilerieské záhrady nie sú určené len pre návštevníkov Louvru, ale práve úžasným využitím všetkých jeho historických prvkov, ako sú napr. boskety, alebo využitím ich pravidelného usporiadania naplňajú nielen všetky výtvarné potreby a potreby chvíľkovej rekreácie, ale fungujú aj ako rozšírenie obytného zázemia pre celú luxusnú štvrť Rue de Rivoli, a to nielen vizuálne, ale aj prakticky. Žiadny z novovložených prvkov nekonkuruje tomuto historickému priestoru, naopak ho obohacuje a ďalej rozvíja.

Toulerieské záhrady sú krásne aj preto, že na mieste bývalého paláca Kataríny Medičejskej projekt nekamufluje túto budovu, ale prináša nový názor. Samozrejme, že zložitá broderia zmizla, ale základné členenie plochy ako aj základný ornament zostal zachovaný. Rovnako bola zachovaná terasa ako klasický prvok francúzskej záhrady, ktorá záhradu doprovádza po oboch stranách a ktorá poskytuje určitý nadhľad. Po novom bola však záhrada pomocou originálnej lávky funkčne prepojená s druhým brehom Seiny, v blízkosti múzea Orsay.

Zvláštnou záležitosťou je **bosket**. Jeho historická forma zostala zachovaná, zmenil sa však jeho vnútorný priestor, jeho náplň je súdobá. Nachádzame tu prvky pasívnej rekreácie, ktoré nadväzujú na hlavnú myšlienku Louvru, no na druhej strane bola do niektorých bosketov vložená veľmi aktívna náplň, bez toho, aby urážal ich náučný charakter. Súto ihriská pre loptové hry, občerstvenie, náučná záhrada atď.

Ďalším príkladom je **Jardin du Place Palais Royal**, záhrada na námestí kráľovského paláca v tesnej blízkosti Louvru. Záhrada bola znovu obnovená v 20. storočí s uplatnením prvkov francúzskej klasicistickej záhrady. Tento historický priestor má v sebe i súdobé využitie na celý rad kultúrnych akcií.

Aj vo **Versailles** v nedávnej minulosti prebiehali veľké zmeny. Došlo k veľkej obnove centrálnych priestorov záhrady. Na základe hlbokých historických prieskumov

a prísne vedeckých metód tu došlo k postupnému odstraňovaniu prvkov, zanesených sem v 19. storočí, a záhrade mala byť po dokončení týchto prác navrátená podoba pôvodného zámeru a založenia. Krásnym dokladom týchto obnovných prác je nielen ústredný priestor, ale i parter oranžérie. Podoba, akú tento priestor dostal v 19. storočí, bola nahradená tým, čo bolo v skutočnosti navrhnuté.

Úplným protikladom všetkého dosiaľ uvedeného, je príklad záhrady vo **Villandrách**. Tu sa v podstate nejedná o historickú záhradu v pravom slova zmysle – často sa uvádzajú ako príklad renesančnej záhrady. Jedná sa tu však skôr o reminiscenciu renesančnej záhrady, poskladanej z najrôznejších motívov, ale aj tak o záhradu, ktorá sa teší veľkej obľúbenosti a návštevnosti. Nejedná sa tu totiž o prísne vedeckú rekonštrukciu, ale o citlivý prístup k téme, pretože nevieme, ako záhrada pôvodne vyzerala. A tak je ale potager presným odkazom toho, ako taká záhrada musela byť v minulosti utváraná.

Podobným príkladom, aj keď v mnohom isto veľmi odvážnym, a možno aj menej citlivým a polemickým vo svojom prístupe, sú záhrady v **Blois**. Návštevník sám musí posúdiť, či pôvodný priestor vyplnený nádhernou rytmizáciou renesančnej záhrady sú súčasné prvky, založené skôr na rytmizácii na dynamike, schopné vyplniť.

1.4 Obnova historickej zelene na Slovensku

Na Slovensku nie sme na takéto veľké projekty obnovy zelene zvyknutí. Stav historickej zelene u nás sa nedá porovnávať napr. s Francúzskom, aj keď koncentrácia objektov historickej zelene u nás je pomerne vysoká, podľa Vreštiaka (2001) máme u nás až 420 objektov HZ.

Svetlým príkladom, ktorý by mohol inšpirovať k jeho nasledovaniu, sa stal Betliarsky park, ktorého obnova trvala od roku 1994 deväť rokov. Prírodný park betliarskeho kaštieľa patrí medzi najzachovalejšie historické parky Slovenska, ale aj Európy. Vznikol pri letnom sídle uhorskej šľachtickej rodiny Andrassyovcov v okolí kaštieľa Betliar v 18. storočí (Buzinkay, 2003). Podľa Steinhübela(1990) je Betliar: *„...najcennejším a najzachovalejším prírodným parkom Slovenska, najlepšie reprezentujúcim romanticko- sentimentálne obdobie prírodno- krajinárskeho slohu, a preto bol roku 1977 zaradený do Zoznamu historických záhrad a krajín sveta, ktorý zostavil Medzinárodný výbor pre historické záhrady ICOMOS/ IFLA. Správa Múzeaa*

v Betliari venuje údržbe a rekonštrukcii objektu mimoriadnu starostlivosť; je to vlastne jediný park na Slovensku, kde sa odborne konzervujú a obnovujú aj sentimentálne stavbičky drobnej záhradnej architektúry.“

Jeho súčasnú podobu začal formovať začiatkom 19. storočia záhradný architekt Henrich Nebbien. Počiatočný barokový sloh francúzskej záhradnej architektúry sa po viacerých prestavbách v priebehu dvoch storočí priblížil duchu anglických prírodných parkov, až do dnešnej podoby ojedinelého krajinárskeho skvostu. Ozdobou 81-hektárového areálu sú najmä vzácne cudzokrajné dreviny, drobné romantické stavby, plastiky, dômyselný vyše štvorkilometrový vodný systém s fontánami, umelými tokmi, desaťmetrovým vodopádom a rybníkmi. Park pretína rozsiahla sieť chodníkov a ciest dlhá takmer šesť kilometrov a vyše poldruhakilometrová pagaštanová alej so 640 stromami.

Betliarsky park bol v r. 1978 zaradený do evidencie umelecky a kultúrne hodnotných parkov sveta UNESCO. *"Napriek tomu nebola jeho úprave a údržbe venovaná dostatočná pozornosť. Bol zanedbaný, mnohé jeho vzácne objekty boli zničené, znefunkčnené a porasty zaplienené náletmi,"* uvádza Brigita Nagyová, vedúca oddelenia historickej zelene múzea Betliar. Po ukončení päť rokov trvajúcej komplexnej rekonštrukcie samotného kaštieľa prišiel v r. 1994 na rad aj park. Jeho prvú etapu odštartovala finančná podpora Komisie kultúry EÚ vo výške 2,45 mil. Sk. Počas deviatich rokov obnovy, ktorá bola dokončená v roku 2003, sa celkovo preinvestovalo do krajinárskych a parkových úprav, komunikácií, opravy objektov a vodohospodárskych prác vyše 12 mil. korún. Okrem prostriedkov z Bruselu sa na financovaní prác podieľalo ministerstvo kultúry a fond Pro Slovakia (Buzinkay, 2003).

1.5 Problémy historických parkov a záhrad na Slovensku (Priatelia historických parkov a záhrad pri Národnom Truste n.o, 2009)

Napriek skutočnosti, že historické parky a záhrady sú vzorovými príkladmi humanizovaného prírodného prostredia, stále sa im nedostáva patričnej pozornosti. Necitlivý prístup človeka za posledné desaťročia spôsobil, že ich pôvodná funkcia sa vytráca, a tak historická výpovedná hodnota klesá priamo úmerne so záujmom spoločnosti.

Park či záhradu je nutné udržiavať ako prírodnú i ako umeleckú pamiatku. Tu však veľmi často **dochádza k stretu záujmov medzi ochranou prírody** a ochranou parku/záhrady ako **kultúrnej pamiatky**. Príliš rezortný prístup a nejednoznačnosť legislatívnej úpravy spôsobujú degradáciu prírodných aj kultúrnych hodnôt. Vďaka tejto právnej „dvojkoľajnosti“ zákonných noriem v oblasti ochrany historických parkov a záhrad, mimoriadne chýba kvalifikovaná koordinácia z jedného centra, pretože organizácie majúce zabezpečovať ich ochranu, sú riadené viacerými nadriadenými orgánmi. Plány obnovy nie sú centrálné koordinované a spolupráca je problematická.

Problémom u nás na Slovensku zostáva aj fakt, že otázkou záhradnej architektúry a krajinárstva sa zaoberala naša **odborná literatúra iba okrajovo** a nevýrazné pochopenie takejto architektonickej tvorby v skutočnosti spôsobilo aj zničenie mnohých historicky vzácných záhrad a parkov v nedávnej minulosti.

V súčasnosti sa v mnohých slovenských parkoch prejavuje **dôsledok asi päťdesiatročného zanedbania údržby** vrátane dosadby, dochádza k vysychaniu mnohých jedincov nielen z radov cudzokrajných drevín – solitérov. Stáva sa, že vysychajú aj skupiny drevín ako následok zhoršenia životného prostredia alebo veľkoplošným rozšírením niektorej choroby alebo škodcu.

Existuje **malé množstvo kvalitných vzdelávacích** (či už stredoškolských alebo vysokoškolských) **inštitúcií** venujúcich sa prednostne problematike historických parkov a záhrad. Zriedkavé sú aj vedecké sympózia, konferencie či semináre venujúce sa problematike historických parkov a záhrad, ako na domácej tak i na medzinárodnej úrovni. Komunikácia medzi odborníkmi nie je dostačujúca.

Je málo príležitostí na **dovzdelávanie vlastníkov** historických parkov a záhrad napr. koná sa málo odborných seminárov pre samosprávu, ktorá je jedným z najdôležitejších vlastníkov HZP. Aj keď táto miestna úroveň prejavuje o parky väčší záujem, údržba je väčšinou na minimálnej úrovni a nie je to starostlivosť permanentná. Záujem miestnej samosprávy je však najmä z hľadiska využitia v oblasti cestovného ruchu – vybudovanie určitých zariadení, ktoré by pritiahli návštevníkov, alebo by slúžili obyvateľom – vhodné využívanie takýchto lokalít by im mohlo časom zabezpečiť aj menšie zárodkové možnosti. Otázkou je, či sa samospráve podarí vždy využiť parkový objekt na vhodný účel.

Ďalším nedostatkom je **popularizácia historických záhrad a parkov**. Priblíženie týchto cenných zdrojov poznania širšej verejnosti je na veľmi nízkej kvalitatívnej i kvantitatívnej úrovni. Dodnes napríklad neexistuje žiadny televízny program

venovaný problematike kultúrneho dedičstva a teda aj historických parkov a záhrad, nie je žiadna verejná diskusia, je veľmi málo občianskych združení, ktoré by sa v rámci svojich programov venovali tejto téme.

Taktiež existuje len veľmi malé množstvo interpretačných materiálov, letákov, brožúr, ktoré by tvorili imidž a verejnú hodnotu historických parkov a záhrad na Slovensku. Nebola prijatá ani žiadna edičná politika vydávania takýchto materiálov. Špeciálne sprievodcovské služby sa neposkytujú.

Existenciu historických parkov a záhrad negatívne ovplyvňuje aj veľa ďalších **faktorov**, najmä znečisťovanie ovzdušia exhalátmi, regulácia vodných tokov spôsobujúca zmeny výšky hladiny podzemnej vody, neodborná alebo žiadna údržba, umiestňovanie rôznych zariadení, nehodiacich sa svojou funkciou do historických záhrad (napr. rôzne ihriská, bazény, tribúny atď.), priveľký pobyt návštevníkov, vandalizmus – graffiti, lúpeže atď.

1.6 Historická zeleň ako kultúrna pamiatka

Historické parky a záhrady, ako i ostatná historická zeleň, majú u nás právnu ochranu danú „Zákomom č. 49/ 2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu“, ktorý vstúpil do platnosti dňa 1.4.2002 (pôvodný Zákon SNR č.7/ 1958 Zb. SNR o kultúrnych pamiatkach a následne Zákon SNR č. 27/ 1987 Zb. SNR o štátnej pamiatkovej starostlivosti v znení neskorších predpisov). Chránené územia, chránené areály, chránené prvky, chránené stromy, sú chránené „Zákomom 543/ 2002 Z.z o ochrane prírody a krajiny“. Ochrana a tvorba verejnej zelene pritom nemá zákonnú úpravu. Preto pri tvorbe zelene boli stanovené určité normatívy a štandardy. V sídlach sa používajú hlavne v urbanistickej praxi a sú súčasťou územnoplánovacej dokumentácie.

Pamiatkový fond je súbor hnutelných a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa tohto zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. (§ 2 ods.7 Zákona č. 49/ 2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu)

Ochrana pamiatkového fondu je súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území. (§ 2 ods.7 Zákona č. 49/ 2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu).

1.7 Metodika obnovy historickej architektúry a záhradnej

architektúry (Tomaško- Hrubík, 2001)

Historické parky a záhrady ako kultúrne dedičstvo po zohľadnení všetkých špecifik, podobne ako pamiatky architektúry, navrhujú sa rekonštruovať podľa metodík obnovy pamiatkových objektov a súborov spracovaných na Katedre ochrany pamiatok Fakulty architektúry STU v Bratislave. Ich aktualizácie (Tomaško, 1998) pre ochranu a obnovu parkových objektov a upravených segmentov krajiny, zahŕňajú:

- konzervačné metódy zbytkov architektúr a parkových porastov,
- slohovo- rekonštrukčné metódy záhradnej architektúry a architektúry krajiny,
- metódy analytické a syntetické, parciálne pre architektúru a biologické zložky,
- náznaková rekonštrukcia čiastkových komponentov parkového prostredia,
- novotvary architektonického slohového riešenia a reštitúcií parkových porastov pre nový spôsob využitia.

Konzervačné metódy zbytkov architektúr a parkových porastov riešia problém záchranu zbytkov architektúr a pozmenených parkových spoločenstiev rastlín. V čistej podobe sa používa, ak je požiadavka maximálnej autenticity fragmentu, napr. partery, drobná architektúra, fontány a pod. U nás prevláda názor minimálnej architektonizácie, aj v prípade súboru architektonického objektu a parku.

Slohovo- rekonštrukčné metódy (exaktná, hypotetická, analogická) sa uplatňujú v prípade, že je objekt zachovaný do takej miery, že výskumom je možné zistiť jeho jednotlivé slohové úpravy (exaktná metóda), prípadne má objekt do takej miery zachované časti, že prichádza do úvahy jeho slohová obnova na základe podobných príkladov (analytická, hypotetická). Obnoviť môžeme takto aj objekt, ktorý už neexistuje, ale máme o ňom natoľko podrobné informácie, že je možné pristúpiť k jeho obnove metódou kópie.

Analyticko- syntetické metódy obnovy sa väčšinou používajú ako sprievodná metóda ku konzervačným a slohovo- rekonštrukčným metódam. Má za cieľ prezentovať viaceré kultúrne vrstvy súbežne a to v polohe architektonických diel i skladby porastu.

Náznaková rekonštrukcia čiastkových komponentov parkového prostredia je metóda, pri ktorej je možné dopĺňať zaniknuté časti jednotlivých kultúrnych vrstiev, o ktorých existencii máme dostatok presných informácií, ale zaniknutá kultúrna vrstva nemala taký význam, aby bolo potrebné obnoviť ju metódou kópie, alebo v prípade, že

o zaniknutej kultúrnej vrstve nemáme dostatok informácií na obnovu formou kópie, ale vzhľadom na to, že zanikla charakteristická časť celku, je potrebné zachovanú časť originálu dotvoriť v zmysle charakteru pôvodnej koncepcie objektu, prípadne jeho časti.

Novotvar architektonického slohového riešenia a reštitúcia porastov sa používa v prípadoch, ak ide o dotvorenie územia, ktoré nebolo predtým zastavé a intenzifikačný proces si vyžiada novú stavbu parku alebo drobnej architektúry ako súčasť parkového prostredia. Tiež sa používa v prípade, že sú pamiatkové štruktúry tak zdeštruované, že ich historická obnova nie je možná a navrhovaný novotvar tvorí harmonický predel medzi historickou štruktúrou a zdeštruovanými časťami ako vizuálna clona alebo náznak. Sú prípady, kedy sa navrhuje ako ochranné prostredie nad zbytkami záhrady či parku. Môže vytvárať medzičlánok medzi novším kultúrnym kontextom okolia a archeologickou prezentáciou v teréne.

2 Cieľ diplomovej práce

Cieľom mojej diplomovej práce je na základe zozbieraných dostupných informácií a prieskumu vypracovať sadovnícko- architektonický návrh na obnovu eklektického kaštieľa v obci Sasinkovo.

2.1 Parciálne ciele

Okrem popísaného základného cieľa som si stanovila aj nasledovné parciálne ciele:

- na základe podkladových dokumentov, terénneho prieskumu a vypracovanej inventarizácie vypracovať plán výrubov drevín, prípadne navrhnúť vhodné biotechnické zásahy,
- navrhnúť primeranú úpravu terénu,
- pri terénnych úpravách brať zreteľ na polkruhovitú modeláciu v centrálnej časti objektu, ktorá odkazuje na tvar historického parteru,
- navrhnúť prevádzkové plochy a trasy (umiestnenie garáže, parkovacích miest, vjazd do objektu, stoisko na kontajner komunálneho odpadu)
- navrhnúť plán osadenia zelene v súlade s rajonizáciou ich pestovania,
- navrhnúť uličné oplatenie objektu, aby korešpondoval so zachovanými historickými prvkami objektu (mrežami na oknách),
- navrhnúť prvky drobnej architektúry (lavička, pergola, fontána...), ktoré by esteticky aj funkčne dopĺňali sadovnícko- architektonickú kompozíciu
- vypracovať systematický plán údržby.

3 Materiál a metodika diplomovej práce

3.1 Metodický postup

Samotnému určeniu metodického postupu obnovy parku predchádzalo oboznámenie sa so záujmovým územím, teda s:

- údajmi o zadaní a spracovaní prieskumu
- s podkladovými materiálmi (literárne pramene, historické pramene, mapové podklady...atď.)
- všeobecno- popisnej charakteristike záujmového územia
- so stavebno- technickým stavom objektu (stav zachovania objektov, prvkov, druh a rozsah poškodení)
- umelecko- historické zhodnotenie kaštieľa a parku, informácie o vývoji a historických udalostiach z umelecko- historického a architektonického hľadiska.

Podkladové materiály boli čerpané z viacerých zdrojov. Dôležitým zdrojom sa stal „Sasinkovo- eklektický kaštieľ. Architektonicko- historický a umelecko- historický výskum“ (Gojdič- Paulusová, 2008), ako aj Pamiatkový úrad Slovenskej Republiky, ktorý mi poskytol historický mapový podklad z roku 1894. Východiskovým mapovým podkladom bolo kompletné geodetické zameranie (polohopis aj výškopis), ktoré mi spolu s ostatnými materiálmi poskytol majiteľ objektu JuDr. Ján Kišš. S pomocou geodetického zamerania som pri terénnom prieskume vypracovala inventarizáciu drevín, ktorej metodiku podrobnejšie opisujem v bode 3.6 .

Na základe získaných poznatkov o záujmovom objekte som usúdila, že najvhodnejšou metodikou pre obnovu historickej architektúry, bude vytvorenie **novotvaru architektonického slohového riešenia.**

3.2 Charakteristika obce a prírodné pomery- širšie vzťahy

Obec Sasinkovo leží v juhozápadnej časti Nitrianskej sprašovej pahorkatiny, približne 4 km južne od cestnej spojnice Hlohovca s Nitrou. Rozprestiera sa na svahoch údolia vytvoreného potokom Jarčie. Rozloha katastra obce je 1241 ha. Prvá písomná zmienka o obci Sasinkovo pochádza z roku 1256, uvedená pod názvom Sag ako majetok kráľovských rybárov. Dodnes v obci pretrváva ústne podanie o rybníku, ktorý sa údajne nachádzal v strede obce. Tento na prvé počutie nepravdepodobný údaj

nepriamo dostáva do pravdepodobnejšej podoby terénna konfigurácia katastra obce, ktorá vytvára uzavretú kotlinu, v ktorej sa postupne rozširovala zástavba, a kde by nebol problém vybudovať hrádzu, ktorá by dokázala vytvoriť stredne veľký rybník. Taktiež katastrálna mapa z konca 19. storočia, zachytáva rozloženie objektov po obvode veľkej nezastavanej šošovky, akoby rybníka, ktorý sa po zániku zmenil na záhrady. V 20. storočí sa začalo vytvárať aj druhé domoradie pod cestami obiehajúcimi šošovku, a tak dostala obec klasickú ulicovú zástavbu.

3.2.1 Geológia a geomorfológia

Geologické pomery

Geologický podklad tvoria neogénne sedimentárne panvy, konkrétne sivé a pestré íly, prachy, piesky, štrky, slojky lignitu, sladkovodné vápence a polohy tufitov (brodské, gbelské, kolárovske, volkovské a čečehovské súvrstvie). V rámci inžiniersko-geologickej rajonizácie územie zaradíme ako rajón kvartérnych sedimentov, konkrétne rajón sprašových sedimentov. Tento kvartérny pokryv vytvárajú eolické sedimenty- spraše, piesčité spraše, vápnnité sprašovité a nevápnnité sprašové hliny.

Geomorfologické pomery

Územie obce Sasinkovo môžeme charakterizovať ako mierne členité; ako geomorfologickú jednotku ho zaradíme v rámci Alpsko- himalájskej sústavy do podsústavy Panónskej panvy, ďalej do Západopanónskej provincie, subprovincia Malá Dunajská kotlina, oblasť Podunajskej nížiny, a v rámci celku Nitrianska pahorkatina do podcelku Zálužianska pahorkatina. Na území sa prejavujú negatívne morfoštruktúry Panónskej panvy- mierne diferencované morfoštruktúry bez agradácie. Zo základných typov eróznio- denudačného reliéfu tu prevláda reliéf nížinných pahorkatín, avšak v neďalekom okolí sa vyskytujú aj úvalinové doliny a úvaliny nížinných pahorkatín.

3.2.2 Pedologické pomery

Územie obce Sasinkovo spadá do hydrogeologického regiónu Neogén Nitrianskej pahorkatiny. Prevládajúcim pôdnym typom sú tu hndeozeme, a to konkrétne

hnedozeme kultizemné, lokálne a modálne erodovaná regozeme kultizemné a modálne karbonátové, zo spraší. Čo sa týka obsahu skeletnatých častíc, pôdy sú tu neskeletnaté až slabo kamenisté, s obsahom skeletnatých častíc v pôde do 20%. Zrornosť pôdy je hlinito- piesčitá/ piesočnato- hlinitá. Poľnohospodárske pôdy na tomto území sú veľmi úrodné, podiel humusu je vysoký (do 25cm hĺbky pôdneho profilu je tu obsah humusu vyšší ako 2,3%). Pôdna reakcia je neutrálna, až slabo alkalická a vlhkostný režim v oblasti je mierne suchý. Určujúcim typom priepustnosti je medzizrnová priepustnosť.

3.2.3 Klimatické pomery

Naše záujmové územie je v rámci všeobecnej klimatickej kvalifikácie zaradené ako klimatická oblasť teplá, podoblasť teplá a mierne suchá s miernou zimou a dlhším slnečným svitom. Základným podnebným typom je nížinná klíma prevažne teplá, s priemernou ročnou teplotou 9-10 stupňov, v júli 18-20 stupňov a v januári 2-4 stupne. Počet letných dní, t.j. dní s maximálnou teplotou vzduchu 25°C a vyššou sa pohybuje v priemere od 60 do 70 za rok, z toho dní s teplotami 30°C je 14,3 za rok (najmä v júli a auguste). Zima s celodennými mrazmi trvá v priemere od 11. decembra do 20. februára, na krátky čas býva prerušená teplým juhozápadným prúdením. Teplotu do 0°C má v priemere 103 dní v roku, najmä od decembra do marca. Dní, kedy teplota klesá pod 0°C, je 29,2. Teplota pod -10°C vychádza v priemere na 1,3 dňa. Najchladnejším mesiacom v roku je január. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje okolo 650 -700 mm, vo vegetačnom období býva 350 mm. Prevládajúci smer vetrov SZ-JV. Zrážky sú rozložené rovnomerne počas celého roka, priemerne je to 608 mm. Najmenej ich je za február, najviac za jún a júl. Výdatnejšie zrážky sa vyskytujú iba v lete pri miestnych búrkach. V októbri sa zvykne prejavovať vplyv južných a juhozápadných frontálnych porúch, sprevádzaný zvýšeným množstvom zrážok. Oblačnosť býva zvýšená najmä v zimnom období, ročný priemer slnečného svitu je 2147 hodín. Celoročne prevláda bezvetrie, silný vietor pripadá približne na 10 % dní.

3.2.4 Hydrologické pomery

Povrchové toky

Záujmovým územím tečie potok Jarčie, je to ľavostranný prítok Váhu o dĺžke 27 kilometrov. Preteká územím okresov Hlohovec, Galanta a Šaľa. Jarčie pramení v

Podunajskej pahorkatine, v podcelku Nitrianska pahorkatina, vo viniciach na katastrálnom území obce Bojničky v nadmorskej výške 219 m n. m. Od prameňa tečie na juh cez obec Bojničky, rozsiahlymi vinohradmi južne od obce a následne cez susedné Dvorníky. Tu sa stáča viac na juhojuhovýchod, zľava priberá Slatinku a rozširuje svoje koryto. Pokračuje okrajom obcí Sasinkovo, Šalgočka a Zemianske Sady, v blízkosti ktorej priberá ľavostrannú Čelad' (132,0 m n. m.). Potom tečie okrajom obce Pusté Sady a opäťovne pokračuje k juhu. Na ľavom brehu napája malú vodnú nádrž a vzápätí priberá zľava Bábsky potok (125,9 m n. m.). Ďalej preteká obcou Pata, vstupuje na Podunajskú rovinu a križuje sa so Šopornianskym kanálom neďaleko obce Šoporňa. Na krátkom úseku tečie juhojuhovýchodným smerom, zľava priberá Hájsky kanál a stáča sa na juhozápad. Pokračuje v regulovanom koryte na východnom brehu vodnej nádrže Kráľová, od ktorej delí Jarčie hrádza. Opäťovne tečie južným smerom v blízkosti osady Štrkovec a pod priehradným múrom vodnej nádrže Kráľová sa vlieva do Váhu (na katastrálnom území obce Kráľová nad Váhom).

Podzemné vody

Záujmové územie je v rámci hydrogeologickej rajonizácie Slovenska zaradené ako - Neogén Nitrianskej pahorkatiny.

3.2.5 Fytogeografické členenie a potenciálna prirodzená vegetácia

Dané záujmové územie zaradujeme v rámci Fytogeograficko- vegetačného členenia do oblasti Panónskej flóry, podoblasti europanónskej xerotermej flóry, časti Podunajská nížina. Potenciálnu prirodzenú vegetáciu predstavujú Karpatské dubovo-hrabové lesy (*Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *Carex pilosa*, *Dentaria bulbifera*, *Tithymalus amygdaloides*), a taktiež Dubové a cerovo-dubové lesy (*Quercus cerris*, *Q. petraea*, *Q. daleschampii*, *Q. pedunculiflora*, *Carex montana*, *Lembotropis nigricans*, *Vicia cassubica*, *Pulmonaria mollis*, *Poa angustifolia*).

3.3 Údaje o histórii riešeného územia

3.3.1 História kaštieľa a jeho stavebné etapy

Budova kaštieľa stojí pri západnom uličnom ťahu, na miernom svahu so zvyškami parkovej úpravy, dvíhajúcim sa na západ do vinohradov a polí. Jeho súčasná podoba je eklektická a pozostáva z dvoch objemovo rozdielnych hmôt- väčšej severnejšej jednoposchodovej a menšej južnejšej, smerom na západ mierne vyosenej prízemnej časti. Architektonicko- historický výskum a umelecko- historický výskum odkryl v murivách dva staršie samostatné objekty. Tieto predstavujú **prvú stavebnú fázu** postupne narastajúceho areálu. Južnejší z objektov je zachovaný vo svojich murivách v takmer plnom rozsahu, v súčasnosti tvorí vo svojich murivách rozhodujúcu časť prízemnej hmoty kaštieľa, vrátane najjužnejších prízemných miestností poschodovej časti. Južný objekt mal pôdorysný rozmer 14,5 x 11,2 metra, pričom dlhšia strana budovy bola paralelná s cestou prebiehajúcou v bezprostrednej blízkosti východne od parcely. Mal nezvyklú dispozíciu nepravidelného priečného trojtaktu, ktorý neskoršie úpravy čiastočne pozmenili. Severný objekt bol neskoršími prestavbami úplne prebudovaný, a okrem suterénneho priestoru z neho zostali zachované iba neveľké úseky murív, zabudované do nosných konštrukcií z čias klasicistickej prestavby. Jeho pôdorysné rozmery nie je možné presne stanoviť.

Funkcia oboch objektov je nejednoznačná. Ich atypické pôdorysy vylučujú bežnú vidiecku obytnú stavbu. Dá sa predpokladať, že išlo o zemianske kúrie, alebo o objekty správcov šľachtických majetkov, prípadne o kombináciu oboch funkcií, čo by vysvetľovalo, prečo sú vedľa seba v rovnakom čase postavené dve podobné stavby. Klenby zachované na južnej stavbe nám umožňujú datovať ju do obdobia baroka konca 17.- začiatku 18. storočia. Severný objekt nemá datovateľné prvky, množstvo omietok však naznačuje, že bol využívaný pomerne dlho pred klasicistickou prestavbou . Najpravdepodobnejšou sa javí jeho výstavba po odchode Turkov za Štefana Forgácha koncom 18. storočia. K výstavbe južnejšieho objektu došlo zrejme po roku 1720, kedy hrad a panstvo Hlohovec získal donáciou Jozef Leopold Erdödy. Nástupom Erdödyovcov a celkovým upokojením situácie v Uhorsku dochádza k postupnému rozvoju obce, ktorý vrcholí poslednou tretinou 18. storočia.

V období konca 18. storočia za Erdödyovcov, alebo začiatkom 19. storočia za Keglevichovcov, dochádza k druhej stavebnej etape, kedy sú oba tieto objekty začlenené do jedného architektonicko- prevádzkového celku. Je možné, že prestavbu

vyvolal požiar, ktorého stopy sú badateľné na murive severného objektu. Nový objekt má svojim objemom už charakter kaštieľa, aj keď jeho exteriér je veľmi strohý, bez najmenej výzdoby. Jeho podobu nám dokumentuje akvarel z konca 19. storočia, ktorý predstavuje poschodovú stavbu so sedlovou strechou a rovnako zastrešenou prízemnou prístavbou. V takejto podobe ho získali Appelovci, za ktorých vlastníctva sa podoba kaštieľa výrazne nezmenila.

K výraznejšej zmene prišlo na prelome 19. a 20. storočia, po smrti Jozefa Appela, kedy sa novým majiteľom stal Anton Pfeifer. Tento pristúpil k jeho modernizácii, pričom zásadnou zmenou prešiel aj exteriér kaštieľa. Táto **tretia stavebná etapa** má dve tesne po sebe nasledujúce fázy. Prvá a rozhodujúca dala kaštieľu súčasnú podobu, druhá menila niektoré detaily. Poschodová časť kaštieľa dostala mohutný manzardový krov zovretý dvoma neobarokovými štítmí. Plášť krovu prestupovali nové komínové telesá. Na hrebeň strechy a štíty boli osadené plechové vázy, z východu strechu prevetrávali plechové vikiere. Prízemná časť kaštieľa dostala plochú strechu s plechovou krytinou s atikovým odtokovým žľabom. Fasády oboch častí boli zjednotené fasádou nesúcou znaky klasicizmu a baroka. Pôvodne hladké fasády dostali členenie v podobe pilastrov, nárožia sa zaoblili, nad korunnú rímsu boli osadené atiky. Dekoratívna výzdoba fasády bola doplnená o množstvo terakotových článkov v poschodovej, a v menšej miere aj prízemnej časti budovy. Omietka bola okrovej farby. Farebnosť fasád dopĺňal sivý tón okenných výplní a pôvodne zelený tón výplní na vstupnom rizalite, ktorý bol neskôr nahradený sivým. Kaštieľ týmito úpravami exteriéru a doplnením niektorých hmôt dostal honosnú eklektickú podobu, výrazne odlišnú od výrazu objektu z čias klasicistickej prestavby.

V 30. rokoch 20. storočia Pfeifferovci odchádzajú do Maďarska a kaštieľ kupujú Lövyovci, kníhtlačiarska rodina z Hlohovca. Počas druhej svetovej vojny však tento objekt strácajú. Zoštatnený kaštieľ sa mení na základnú školu a v tejto funkcii zostáva až do osemdesiatych rokov. Nová funkcia so sebou priniesla zmeny, **štvrtú stavebnú etapu**, ktorá kaštieľ podstatne znehodnotila. Prestavaný interiér kaštieľa poskytol na poschodí triedy, zborovňu, riaditeľňu, a v prízemnej časti bol učiteľský byt. Záchody pre žiakov boli zriadené ako latríny v priestore bývalého parku pri juhozápadnom nároží kaštieľa. Všetky okenné a dverné výplne boli vymenené, podlahy sa upravili. Z menších objektov služobníctva sa stali samostatné majetkoprávne jednotky, oddelené od kaštieľa aj oplotením.

Po zrušení školskej prevádzky ostáva objekt bez využitia a postupne chátra. Snahy o jeho obnovu v 90. rokoch 20. storočia sa skončili výmenou krovu, likvidáciou inžinierskych sietí, a odstránení interiérových omietok v plnom rozsahu. V roku 2008 kaštieľ do súkromného vlastníctva JuDr. Ján Kišš, ktorý v súčasnosti vykonáva jeho rekonštrukciu (Gojdič- Paulusová, 2008).

3.3.2 Historický vývoj parku (Gojdič- Paulusová, 2008)

Predpokladá sa, že pôvodný park bol založený v období hneď po výstavbe kaštieľa. Najstarším dokumentom, ktorý o ňom však vypovedá, je katastrálna mapa z roku 1894. Vďaka nej vieme, že pôvodný park sa rozkladal na viac ako troch hektároch (dnes necelý hektár). Približne v rovnakom období vznikol aj akvarel kaštieľa, na ktorom je kaštieľ zachytený v období po druhej stavebnej etape, kedy fasáda nemá žiadne zdobenie, celkovo je exteriér veľmi strohý. Na tomto akvareli autor zachytáva kaštieľ aj spolu s časťou parkovej úpravy pred západnou fasádou kaštieľa. Táto úprava pozostávala z centrálne situovaného trávnatého kruhu s mladými stromčekmi a jedným vzrastlejšim jedincom. Po obvode kruhu sa nachádzali pravdepodobne mlatové chodníky. V súčasnosti nám dokladuje kruhovitú úpravu aj zachovaná modelácia terénu, ktorá má taktiež polkruhovitú dispozíciu so stúpaním v smere od kaštieľa. Na katastrálnej mape je zachytená vzrastlá zeleň aj západne a severne od kaštieľa, na mieste dnešnej materskej školy. Tento pomerne rozsiahly areál dopĺňali rôzne hospodárske objekty a byty služobníctva, západne od parku a južne od kaštieľa. Dva z nich stoja do súčasnosti. Tento historický stav je však už z doby, kedy tu pravdepodobne dlhší čas žila rodina Appelovcov, ktorí v tejto podobe kaštieľa získali, a ktorá sa za ich pôsobenia podstatne nezmenila. Po príchode Antona Pfeiffera, ktorý so sebou priniesol ďalšiu prestavbu kaštieľa, dá sa predpokladať, že s výraznými eklektickými úpravami fasád bol pozmenený aj výraz kaštieľa. Bohužiaľ, z tohto obdobia sa nám nezachovalo dostatočné množstvo informácií, ktoré by nám osvetlili vtedajšiu podobu parku. Zachovala sa iba dobová pohľadnica zo začiatku 20. storočia, ktorá zachytáva východnú fasádu, teda uličný priestor pred kaštieľom. Preložením cesty na východ tu vznikla predzáhradka, oddelená od cesty murovanou pilierovou ohradou s pletivovou výplňou jednotlivých polí.

Štvrtá stavebná etapa, súvisiaca so zmenou funkcie kaštieľa na základnú školu, zanechala na kaštieli a tiež parku doposiaľ najnegatívnejšie následky. V priestoroch vtedy už bývalého parku, pri juhozápadnom nároží kaštieľa, boli zriadené drevené latríny. Najkrajšia, centrálna časť parku bola nahradená basketbalovým ihriskom s asfaltovým povrchom, jeho zvyšná časť pod vplyvom neudržiavania získala charakter náletovej zelene. Rozsiahly park bol rozparcelizovaný, z objektov služobníctva sa stali samostatné majetkoprávne jednotky (Gojdič- Paulusová, 2008).

3.4 Údaje o zadaní a spracovaní prieskumu

Kaštieľ dominuje severnému uzáveru bočného údolia potoka Jarčie, v ktorom sa postupne rozložila obec Sasinkovo. Vybuďovali ho pri západnom okraji pôvodne nezastavaného šošovkovitého priestranstva návsi so záhradami, ktoré sa v priebehu 20. storočia zmenilo na dve ulice tvoriace centrálnu zástavbu sídla. Hmota kaštieľa je svojou pozdĺžnou osou orientovaná v smere severoseverozápad- juhojuhovýchod (*ďalej uvádzané len ako západná- vstupná a východná, kratšie ako severná a južná). Čo sa týka plochy parku, nezachovalo sa nič, čo by sa oplatilo revitalizovať- z pôvodných viac ako 3ha parku dnes ku kaštielu prislúcha necelá jedna tretina plochy, kde boli všetky významnejšie parkové úpravy devastované.

3.5 Súčasný stav riešeného územia

V súčasnosti zostal z pôvodne trojhektárového parku len schátralý areál o výmere 8 487 m², toho kaštieľ zaberá plochu 570 m². Areál sa rozprestiera na parcelách č. 214/1 a 215/4.

Riešené územie je zo severu ohraničené areálom materskej školy nevýrazných architektonických hodnôt, z južnej strany je ohraničené prízemným objektom pôvodne slúžiacim ako jeho obytno- hospodárske zázemie (údajne bývalá pracovňa, dnes tento objekt patrí do súkromného vlastníctva a má obytnú funkciu). Podobným objektom je prízemná stavba vybudovaná paralelne nad kaštielom pri vedľajšej ceste, ktorá ohraničuje pôvodnú parcelu kaštieľa zo západnej strany. Medzi týmto objektom a kaštielom je na miernom svahu, skláňajúcom sa k východu k hlavnému objektu,

neudržiavaná plocha úžitkovej záhrady s podzemnou pivnicou, ktorá je zvyškom zaniknutej hospodárskej stavby (*pozn.: Na geodetickom podklade tento objekt nie je zakreslený, podľa popisu autora som ho ani pri opakovanom terénnom prieskume nenašla, domnievam sa preto, že je v súčasnosti zavalený hlinou.). Záhrada prechádza do prudšieho svahu, na ktorom sú zachované zvyšky vzrastlej parkovej, predovšetkým ihličnatej zelene. Na južnej strane fragmentov bývalej parkovej úpravy je badateľné torzo latrín, ktoré tu zostali z čias, keď objekt plnil funkciu základnej školy. Pod svahom vytvorená terasa, ktorá bola pôvodne centrom parkovej úpravy, sú zvyšky asfaltovej plochy, basketbalového ihriska. (Gojdič- Paulusová, 2008)

Medzi kaštieľom a miestnou komunikáciou je situovaná široká predzáhradka, ktorá bola od ostatného terénu vyvýšená cca o osemdesiat centimetrov - stalo sa tak v časech, keď sa v kaštieli prevádzkovala základná škola, hlavnou myšlienkou bolo zrejme zrovnať predzáhradku na úroveň komunikácie, zanedbaná izolácia však spôsobila, že obvodové múry nasávali do seba vlhkosť. V súčasnosti je táto pôda už odkopaná, v rámci stavebno- rekonštrukčných prác sa vykonáva odvlhčovanie múrov. V rámci týchto prác však, nevedno, či zo zanedbania spravnosti technických postupov, vplyvom daždivého počasia počas doby vykonávania prác, vplyvom vody nahromadenej pod základmi, či kombináciou týchto faktorov, sa v polovici apríla tohto roku (2010) zrútila severná stena kaštiela priamo do objektu materskej školy. Týmto sa statika objektu podstatne narušila, rekonštrukčné práce sa o niečo predĺžia.

Zeleň v predzáhradke, rovnako ako vo zvyšnej časti, nie je sadovnícko-architektonicky významná. Za pozornosť stojí iba jeden dospelý jedinec, *Fagus sylvatica* 'Atropurpurea', situovaný pri juhovýchodnom rohu kaštiela. Predzáhradka je od uličného priestoru oddelená kovovým oplotením osadeným do betónového sokla. Na južnom konci oplotenia je vybudovaný asfaltový chodník, ako peší prístup ku kaštieľu, vjazd do areálu je zabezpečený cez širšiu bránu na severnom konci oplotenia. Objekt je zo severnej strany ohraničený oplotením z tzv. vymývaného betónu, ktorý v rámci začatých stavebno- rekonštrukčných prác vybuďoval už súčasný majiteľ, toto však pôsobí veľmi rušivo. Z južnej strany je objekt obohnaný klasickým pletivovým plotom, ktorý však potrebuje výmenu.

Čo sa týka spevnených plôch, jediný funkčný chodník je prístupový z južnej strany, ktorý má však opotrebovaný povrch. Z ostatných spevnených plôch ostali len zvyšky, ktoré sú nevyhovujúce esteticky ani funkčne.

3.5.1 Stavebno- technický stav kaštieľa (Gojdič- Paulusová, 2008):

Čiastočne podpivničený kaštieľ je tvorený dvoma nerovnakými hmotami- severnou trojosovo symetrickou a južnou prízemnou, ktorá je oproti plošne i objemovo väčšej severnej hmote vysunutá smerom na západ. Objekt má tak pôdorysný tvar dvoch k sebe priradených, nerovnako veľkých kubusov, o pôdorysných rozmeroch 32,5 x 13 metrov a 8,5 x 16,5 metra. Poschodový má na západnej fasáde vytvorený výrazný vstupný rizalit s priradeným, sekundárne vytvoreným plochostropým prekrytím schodiska do suterénu. Južná hmota má plochú strechu, severná je zastrešená manzardou zovretou štípmi nad kratšími fasádami. Pozdĺžne trojtraktová budova prechádza na severnom konci a v strede pôdorysu, v mieste kontaktu poschodovej a prízemnej časti, do dvojtraktu. Do objektu vedú štyri vstupy, dva do južnej časti z juhu a zo severu, dva do severnej časti, oba zo západu, pričom hlavný je severnejší a vedie do vstupnej haly, vyplňajúcej západný rizalit.

V súčasnosti je už na kaštieli vymenená strecha, na ktorú boli osadené plechové vázy.

3.5.2 Charakteristika pamiatkových hodnôt národnej kultúrnej pamiatky (Gojdič, Paulusová,2008):

Pamiatkové hodnoty kaštieľa predstavuje urbanistické situovanie objektu, jeho architektonické riešenie a vývoj, a umelecko- remeselné kvality dekoratívnych prvkov, predovšetkým fasád a vstupnej haly. Historická hodnota sa obmedzuje na obec a jej blízke okolie. Parkovo- krajinárske hodnoty boli silne narušené adaptáciou kaštieľa na školu a momentálne sú minimálne.

Urbanistická hodnota je daná situovaním kaštieľa v uzávere údolia, ktoré bolo postupne vyplňané zástavbou vidieckych obytných objektov, ktorým kaštieľ výrazne dominoval. Napriek tomu, že v druhej polovici 20. storočia bola na jeho parcele postavená materská škola a južne od neho budova obecného úradu, kaštieľ si určitú dominantnosť udržal tak z diaľkových pohľadov okolitých svahov nad obcou, ako aj pri pohľade z bezprostredného odstupu. Pôsobenie objektu v teréne zo strany bývalého parku nie je podstatnejšie narušené. Bývalá parková úprava sa nezachovala, ale je reálne ju opätovne zrealizovať v podstatnom rozsahu.

Architektonická hodnota je citeľná najmäv prestavanej poschodovej časti kaštieľa. Pôsobivé členenie západnej, do bývalého parku orientovanej fasády a vyváženosť ostatných fasád spolu s výraznou manzardovou strechou zovretou vysokými štípmi, dáva kaštieľu ušľachtilý vzhľad reprezentačných eklektických šľachtických a podnikateľských sídel konca 19. storočia. Vznosná vstupná hala s ľahkým hlavným schodiskom, a vysokou arkádou s eklektickým výrazom kombinovaným s klasicistickými detailmi liatinového zábradlia prechádza do priestorných sál i obytných miestností logicky a prehľadne riešenej disozície oboch podlaží. Prepojenie poschodovej a prízemnej časti kaštieľa, so zachovanými staršími klenbami, umožnilo vytvoriť izolované obslužné zázemie pre reprezentačné priestory poschodovej časti objektu. Pôvodná staršia podoba objektu bola síce prestavbou potlačená, ale jej dipozíčné usporiadanie, vrátane autentickej matérie murív, sa v podstate zachovalo a dokumentuje najstaršiu stvebnú etapu vývoja stavby.

Architektonický detail a výtvarná výzdoba fasád poschodovej časti kaštieľa dosahuje **vysokú umelecko- remeselnú hodnotu**. Týka sa to stolárskych prác a kvalitného rezbárskeho detailu, predošetkým na dverných krídlach hlavného vstupu, precízneho zrealizovania drevených okenných výplní a obloženia okenných ník, ako aj zárubní dverných otvorov. Podobnú kvalitu dosahujú štukatérske práce na výzdobe pilierov a pilastrov arkády vstupnej haly a exteriérové omietkové detaily, doplnené katalógovými terakotovými dekoratívnymi prvkami. Tieto spoluvytvárajú pomerne bohatú výzdobu fasád v duchu dobového nazerania na eklektickú kombináciu neobaroka a neoklasicizmu. Ešte vyššiu úroveň dosahuje kamenárska práca na podstavci liatinového piliera pri nástupe na hlavné schodisko kaštieľa. Kovové liatinové mreže a zábradlie schodiska sú typickou ukázkou kovolejárskej práce 19. storočia, pričom sa nejedná o bežnú masovú produkciu, ale o individuálne prvky tak v prípade zručnosti, ktorá je badateľná na plechových väzoch štítov kaštieľa a vikierov manzardovej strechy. Keramické dlaždice i kúpeľňové kachličky sú bežným produktom konca 19. a začiatku 20. storočia.

3.5.3 Návrh obnovy národnej kultúrnej pamiatky podľa Gojdiča, Paulusovej (2008):

Kaštieľ v Sasinkove po prestavbe na prelome 19. a 20. storočia nadobudol eklektickú podobu, ktorá potlačila a zároveň zjednotila staršie stavby do súčasnej, predovšetkým z exteriéarchitektonicky ucelenej podoby. Z týchto dôvodov sa obnova kaštieľa bude

metodicky viesť v duchu slohovej rekonštrukcie výrazu, ktorý objekt získal pri rozhodujúcej prestavbe, pri súčasnom rešpektovaní dochovaných, vývojovo starších architektonických prvkov, akými sú murivá a klenby staršej prízemnej časti kaštieľa a k nej príľahlých priestorov na prízemí poschodovej hmoty.

Nutné práce na objekte:

- odstránenie zvýšeného terénu po obvode objektu na jeho pôvodnú úroveň (v súčasnosti hotové)
- odvlhčenie zavlhnutých murív suterénu a prízemia objektu (čiastočne hotové)
- odstránenie narušených omietok exteriéru pri rešpektovaní terakotových článkov
- výmena trámových stropov nad prízemnou časťou objektu, poškodených zatekajúcou dažďovou vodou
- preverenie stavu krytiny manzardovej strechy a na základe zistení jej doplnenie alebo náhrada novou krytinou- bobrovkou (hotové)
- výmena krytiny nad prízemnou časťou objektu za novú plechovú, odporúča sa medená, nie je vylúčené ani uplatnenie zelenej strechy (hotové)
- osadenie nových dažďových žľabov a zvodov na celom objekte, odporúčajú sa medené
- osadenie plechových váz po ich ošetroení na hrebeň manzardovej strechy
- osadenie bleskozvodov na objekte

3.6 Metodika vypracovania inventarizácie drevín

Zhodnotenie súčasného stavu zelene- inentarizácia, je jedným zo základných podkladov pre ďalšie sadovnícko- architektonické riešenie územia. Na jej základe sa vypracováva ďalší plán údržby zelene, plán výrubov ako aj projektovanie novej výsadby zelene. Preto by mala byť vypracovaná tak, aby podávala komplexnú a podrobnú informáciu o jestvujúcich drevinách.

Taxonomické určenie sa vykonáva na základe platného registra latinských názvov drevín, so zámerom čo najpresnejšie určiť taxonomické zaradenie dreviny. Na grafickom podklade je následne jednotlivým drevinám, prípadne skupinám drevín priradený číselný kód, maximálne však trojčiferné číslo. V prípade, že sa na hodnotenej

ploche vyskytuje väčší počet hodnotených drevín, je potrebné túto plochu rozdeliť na menšie celky, aby si mapa zachovala prehľadnosť.

Vek drevín je kategorizovaný:

0- 20 rokov;

20- 40 rokov;

40- 60 rokov;

60- 80 rokov;

80- 100 rokov.

Stromy staršie ako 100 rokov sa označia 100+.

Merateľné parametre definujeme:

- **obvod kmeňa**- meriame v cm, vo výške 1,3 m
- **výška stromu** meriame výškomerom s presnosťou na 1 m
- **priemer koruny** s presnosťou na 1 m- vznikne z priemeru dvoch na seba kolmých meraní priemerov korún
- **nasadenie koruny** s presnosťou na 1 m

Hodnotenie vitality a zdravotného stavu drevín podľa *Pejchala* (1997):

Vitalitu posudzujeme v teréne vizuálne, podľa nasledovnej stupnice:

Stupeň vitality 0:

- vitalita optimálna
- nepoškodené jedince, prípadne len s drobnými odchýlkami od optima
- jedinec preukazuje dlhodobú perspektívu zachovania daného stavu

Stupeň vitality 1:

- vitalita mierne znížená
- jedince mierne poškodené, respektíve vykazujúce mierne odchýlky od optima
- vitalita mladších a stredne starých exemplárov sa v prípade pomnutia negatívnych vplyvov (včasný biotechnický zásah), môže vrátiť do optimálneho stavu

- predpokladom k možnej dlhej životnosti stromu má byť aj významnejšie nenarušená statika stromu

Stupeň vitality 2:

- vitalita je stredne znížená
- jedince sa výrazne odchyľujú od optima, nemusíme ich existenciu považovať bezpodmienečne za ohrozenú
- po odstránení negatívnych vplyvov a vykonaní stabilizačných opatrení sa pri mladých a stredne starých jedincov môže vitalita zlepšiť natoľko, že sa zaistí aspoň stredne dlhá existencia jedinca.

Stupeň vitality 3:

- veľmi znížená vitalita
- jedince vykazujú silné odchýlky od optima, sú výrazne poškodené, ich životnosť nie je však v najbližšom čase bezprostredne ohrozená
- možnosť zlepšenia vitality je málo pravdepodobná
- náročné biotechnické zásahy- stabilizačné opatrenia- zabezpečia len krátkodobú existenciu jedinca, avšak ich zanedbanie môže viesť k okamžitej deštrukcii stromu

Stupeň vitality 4:

- jedince bez, alebo takmer bez prejavu vitality
- bezprostredné ohrozenie následkom deštrukcie stromu je veľmi pravdepodobné

Úplné vyhodnotenie vitality sa docieli vyhodnotením jednotlivých parciálnych položiek.

Hodnotenie vitality sa aplikuje v nasledovnej štruktúre:

- charakter rozkonárenia koruny
- presychanie koruny
- choroby a škodcovia
- tvorba výmladkov
- mechanické poškodenie
- hniloby a dutiny
- drevokazné huby
- nepriaznivo umiestnené ťažisko
- nesprávne rozkonárenie

Sadovnícka hodnota sa určuje ako doplnkový údaj k hodnoteniu vitality. Určujeme ju metódou podľa *Machovca* (1982). Sadovnícka hodnota vyjadruje súhrn všetkých kvalitatívnych ukazovateľov, ktoré nie je možné určiť komplexne nameranými hodnotami. Dreviny zaraďujeme do piatich kategórií sadovníckej hodnoty, a to podľa nasledovných kritérií:

5 bodov- najhodnotnejší jedinec, úplne zdravý, jeho tvar aj habitus zodpovedá druhu, bez viditeľných poškodení, rozkonárený až po zem, veľkostne už plne rozvinutý, stále však v plnom vývoji a raste. Predpokladá sa, že svoju sadovnícku funkciu bude plniť ešte veľa rokov, preto takéto hodnotné jedince treba zachovať v každom prípade.

4 body- veľmi hodnotný jedinec, zdravý, typického tvaru, aký zodpovedá príslušnému druhu/ kultivaru, poškodený iba nepatrne. Dosahuje aspoň polovičných rozmerov, ktoré sú dosiahnuteľné na danom stanovišti. K odstráneniu takýchto drevín pristúpime iba vo výnimočnom prípade.

3 body- drevina priemernej hodnoty, bez chorôb a škodcov, preschnutie koruny je minimálne. Jedinec tejto kategórie sa môže tvarovo líšiť od pôvodného typu, avšak musí mať predpoklad dlhodobého vývoja a zotrvania na stanovišti. Tieto jedince tvoria často základ v porastoch, v ktorých bola dlhodobo zanedbaná údržba. Vhodné jedince sa ponechajú k ďalšiemu vývoju, málo perspektívne sa odstraňujú. Zaraďujeme sem aj mladé jedince, ktoré ešte nedosiahli polovicu rozmerov, ktoré môžu dosiahnuť na danom stanovišti.

2 body- jedinec podpriemernej hodnoty, značne poškodený, vysoko vyvetvený, starý a málo vitálny, u ktorého nie je predpoklad obrastania po prebierkach a obmedzené sú u neho aj predpoklady ďalšieho vývoja. Ak drevinu ponecháme na stanovišti, nesmie ohroziť bezpečnosť ľudí alebo porastov. Jedince tejto kategórie sa postupne odstraňujú.

1 bod – jedinec nevyhovujúci, silne poškodený, chorý. Ohrozuje bezpečnosť ľudí a okolitých porastov. Pri takýchto drevinách sa predpokladá len krátka existencia, preto je nutné ich v čo najkratšom čase odstrániť.

Pomocou lomítka môžeme určiť medzistupne medzi jednotlivými hodnotami, pričom hodnota, ku ktorej jedinec smeruje, sa uvádza za lomítkom. Takto hodnotené dreviny sú na grafických podkladoch označené farbou, ktorá je priradená hodnote za lomítkom.

Jednotlivé hodnoty v grafických podkladoch rozlišujeme nasledovne:

5 bodov- červená;

4 body- modrá;

3 body- zelená;

2 body- hnedá;

1 bod- žltá.

Samostatne inventarizované kry nemôžu dosiahnuť hodnotu vyššiu ako SH3, pretože sa u nich nezaručuje predpoklad vývoja v čase 100 a viac rokov.

3 body- dosahujú jedince typického habitu, nepoškodené, s predpokladom zachovania si požadovaných vlastností.

2 body- túto hodnotu priraďujeme jedincom nie typického habitu, mierne poškodenému, ktorý však splňa určité funkčné alebo estetické hodnoty.

1 bod- silne poškodený jedinec, ktorý je nevhodný pre danú sadovnícku hodnotu, niekedy je však možné zlepšenie stavu danej dreviny vykonaním potrebných úprav.

Ak hodnotíme **skupinu stromov a krov**, určíme nimi pokrytú veľkosť plochy v m², a tiež percentuálne zastúpenie jednotlivých taxónov. V prípade, že skupina stromov a krov nie je vekovo a výškovo rôznorodá, určíme tiež vekovú kategóriu a výku zaznamenaných taxónov.

Spoločenská hodnota drevín vyjadruje ich cenu (výšku sankcie) v prípade úmyselného poškodenia, prípadne neoprávneného výrubu. Spoločenskú hodnotu presne stanovíme pomocou Zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/ 2002 Z.z.

4 Výsledky diplomovej práce

4.1 Zhodnotenie súčasného stavu vegetácie

Na riešenom území som vykonala terénny prieskum, ktorého súčasťou bolo aj zinventarizovanie drevín. Po jej vyhodnotení som zistila, že na území sa nevyskytujú žiadne hodnotnejšie jedince, druhová skladba je nevhodná pre objekt takýchto rozmerov a málo pestrá, navyše je väčšina drevín málo vitálna. Zo stromovej vegetácie je veľké zastúpenie ihličnatých druhov, najmä *Pinus sylvestris*, *Pinus nigra*, *Thuja occidentalis*, dokonca aj jeden zástupca *Picea abies*. Z listnatých druhov sa tu vyskytuje najmä *Juglans regia*, jeden *Eleagnus angustifolia*, *Acer pseudoplatanus*, avšak nachádza sa tu iba jeden jedinec, ktorý má význam pre parkovú úpravu takéhoto formátu - *Fagus sylvatica* 'Atropurpurea', situovaný na juhovýchodnom nároží kaštieľa. Všetky ostatné solitérne dreviny som preto vo výkrese výrubov uviedla ako vhodné na výrub. Z tohto dôvodu som preto nerozpracovala etapizáciu jednotlivých výrubov, pretože takéto úpravy by boli iba provizórnym riešením, zeľaň je treba tu založiť na základe novej koncepcie, úplne od základov.

Krovitá etáž na riešenom území takmer absentuje. Nachádzajú sa tu však náletové porasty, ktoré je taktiež nevyhnutné odstrániť. Je to najmä zmiešaný porast *Robinia pseudoacacia* a *Populus nigra*, ktorý nemá vysoký vek a je situovaný v hornej časti záhrady, pri oplotení materskej školy. Ďalším takýmto porastom je náletový zmiešaný porast *Juglans regia* L. a *Rosa canina*, ktorý taktiež nie je sadovnícko-architektonicky významný. Ďalším porastom na riešenom území je zapojená skupina drevín, najmä *Syringa vulgaris*, ktorá bola zrejme založená úmyselne a plní funkciu živého plota, do ktorého boli zrejme z náletov primiešané dreviny *Juglans regia* L. a *Fraxinus excelsior*. Tento porast je celkovo v dobrom zdravotnom stave, je vitálny a estetický, vytvára pekne zapojený živý plot. Navrhujem však vyčistiť tento porast od náletov *Juglans regia* L. a na vzniknuté plochy doplniť *Syringa vulgaris*.

Bylinný vegetačný kryt je tvorí: *Poa angustifolia* L., *Carex pilosa* L., *Lamium album* L., *Ficaria verna* L., *Polygonatum multiflorum*, *Taraxacum officinalis* L. Trávne porasty sú kosené len sporadicky.

Podrobnejší rozpis a hodnotenie konkrétnych jedincov uvádzam v prílohe *Tabuľka inventarizácie drevín*, grafické zobrazenie na výkresoch: Výkres č.2: *Súčasný stav riešeného územia*, č.3: *Inventarizačný výkres* a č.:4 *Plán výrubov*.

4.2 Sadovnícko- architektonický návrh

Na základe geodetického zamerania, terénneho prieskumu, ktorý mal za úlohu zhodnotiť dané územie, a taktiež dôkladného štúdia podkladových materiálov som vypracovala Sadovnícko- architektonický návrh riešenia obnovy bývalého parku pri kaštieli v Sasinkove.

Vzhľadom na to, že na riešenom území pôvodná sadovnícka úprava bola úplne zdevastovaná, je potrebné vypracovať nové sadovnícko- architektonické riešenie. Keďže nemáme k dispozícii dostatok informácií a historických podkladov, o ktoré by som sa mohla pri slohovo- rekonštrukčnom riešení oprieť, rozhodla som sa tento návrh riešiť metódou novotvaru.

Jediným spojovacím prvkom medzi historickým a súčasným stavom je polkruhovitý terénny útvar, ktorý sa ešte stále nachádza v parku. Odkazuje na parter, ktorý tu kedysi bol ako centrum parkovej úpravy, preto som sa rozhodla zachovať tento polkruhovitý terénny tvar. Svah, ktorý je ním vytvorený má však dosť prudké stúpanie (27°) a po vyrúbaní všetkých drevín na výrub určených sa dá predpokladať masívna vodná erózia, bolo pre mňa preto na prvom mieste technické riešenie svahu. Za najvhodnejšie riešenie považujem odstupňovanie tohto svahu na tri samostatné terasy, ktoré by mali mať rovnakú šírku (4 metre) ako aj výšku. Výška nadzemných častí jednotlivých oporných múrov a teda aj terás tak vychádza na jeden a pol metra, pričom výstupom na každú terasu musí človek prekonať deväť schodov. Terasy by mali tvar podobný tzv. amfiteátru, polkruhovitý lievikovitý, postupne smerom nahor sa rozširujúci. Terasy sú súmerné podľa severnej trojtaktovej budovy, podľa strednej osi je vedené stredné schodisko, po oboch stranách sú vedené ďalšie schodiská, viac- menej navrhnuté ako plynulý prechod jednotlivých terás do terénu.

Vytvorením takýchto stupňov vzniká pod svahom veľká polkruhovitá plocha, ktorá má os súmernosti vedenú hlavným vchodom trojtaktovej budovy. Táto plocha sa ponúka ako ideálny priestor pre reprezentačný historický parter, v ktorého strede sa bude nachádzať fontána vznešeného tvaru. Stredná os bude zároveň chodníkom, ktorým sa prejde priamo k strednému schodisku. Tento chodník nám parter rozčlení na dva zrkadlové objekty. Požiadavka na parter je, aby mal reprezentačný charakter, eklektický tvar, a najmä aby nebol príliš náročný na údržbu. Základným tvarom sa stala elipsa, ktorá by vznikala zrkadlením tvaru svahu. Po obvode tejto pomyslenej elipsy bude taktiež prebiehať mlatový chodník, ktorý poskytne viacej možností trás/ napojení na

hociktoré z bočných schodísk. Do tohto elipsového priestoru bude umiestnený ornamentálny parter. Pri navrhovaní jeho tvaru som sa nechala inšpirovať severnou/južnou fasádou kaštieľa, ako aj partermi známych historických parkov, ktoré mi najskôr pomohli priblížiť sa dobovému výrazu. Parter bude mať tvar jednoduchého ornamentu, vonkajší lem bude tvoriť pás z krušpánu (*Buxus microphylla*), široký štyridsať centimetrov, pravidelne strihaný na výšku cca štyridsať- štyridsaťpäť centimetrov. Po jeho vnútornom obvode ho bude kopírovať cca meter široký pás ruží, ktoré majú dlhé obdobie kvitnutia. Tento záhon ruží bude tvorený jednou odrodou, najlepšie z mnohokvetých (polyantiek), ktoré majú nižší kompaktný vzrast a neustále nakvitajú. Plocha medzi týmto záhonom a mlatovým chodníkom bude vysypaná drobnou štrkodrvou bielej farby.

Záhonová úprava podobného charakteru sa nachádza aj z uličnej strany kaštieľa, ornament je však menší a o niečo jednoduchší. Bude ho tvoriť iba *Buxus microphylla*, ktorého okolie bude zase vysypané bielou štrkodrvou. V strede tejto úpravy sa nebude nachádzať fontána, ale *Yucca filamentosa* vysadená do kvetináča na vyššom podstavci. Predzáhradku od uličného priestoru oddeľuje novonavrhnuté oplotenie, ktoré má z južnej strany samostatnú bránku s plechovou výplňou iba do manipulačného priestoru s kontajnerom, ktorý je od prístupového chodníka oddelený tenkým múrikom. Vedľa tejto bránky sa nachádza malá bránička pre vstup na prístupový chodník. Tento je mierne posunutý od predchádzajúceho stavu, namiesto asfaltovej krytiny dostane žulové kocky. Zo severnej strany, od materskej školy, sa bude nachádzať veľká brána pre vjazd do areálu. Odtiaľ povedie príjazdová cesta priamo do garáže, ktorá je navrhnutá na severovýchodnej strane, susediacej s materskou školou. Hneď pri garáži bol vytvorený priestor pre tri parkovacie miesta- pozdĺžne státie, pričom jedno parkovacie miesto má rozmer y 2 x 5 metrov. Aj tento priestor musí byť nevyhnutne spevnený oporným múrom dlhým 29 metrov a širokým 40 centimetrov. Príjazdová cesta, prístupový chodník a plocha bezprostredne pred kaštieľom, ako aj parkovacie miesta, všetky povrchy budú dláždené žulovými kockami. Z garáže sa dá úzkou príjazdovou cestou s mlatovým povrchom (minerálny betón) dá prejsť až k zadnému vchodu, ktorý tu nedávno urobil majiteľ. Pri východe sa bude nachádzať kompostovisko, určené na biologický odpad, ktorý vznikne napr. pri kosení trávy.

Čo sa týka výsadby na terasách, chcela som im dať jednoduchú podobu tak, aby celý objekt zjednotovala a aby sa tu vytvorilo odpočinkové miesto s možnosťou vyhlídky na zaujímavú časť záhrady. Výsadby na terasách budú mať nekomplikovaný, líniový

charakter. Na spodnej terase bude vysadený pás ruží (rovnakej odrody ako na hlavnom parteri), široký jeden a pol metra a bude prebiehať oboma časťami. Tento pás ruží bude predsadený pásom šalvie, tak aby sa dopĺňali aj farebne. Druhá terasa bude tvoriť akýsi prechod, je na ňu navrhnutá mohutná kovová pergola, súmerne po oboch stranách terasy. Pergola má byť široká dva metre, pôdorysný tvar má dvoch štvrtkruhov prerušených stredným schodiskom, bude prebiehať po celej šírke terasy. Bude zhotovená z kovu, pri jej návrhu som sa nechala inšpirovať eklektickým vzorom na zachovanej okennej mreži. Po tejto pergole sa bude ťahať Wisteria, predsadená pásom šalvie. Táto pergola bude akýmsi spojovacím prvkom- vedie k nej bočný chodník priamo od kaštieľa, napojený na prístupový chodník až z ulice, a napája sa na ňu ďalší chodník, akási vychádzková trasa po parku, čím je v podstate zabezpečený bezbariérový prechod do celého parku.

Na najvrchnejšej terase je výsadba jednoduchá, má tvoriť akési pozadie pergole, ktorá prečnieva nad jej úroveň. Preto som sa rozhodla použiť krovitú trvalku *Nepeta* 'Six Hills Giant' v páse širokom cca 1,5m. Táto má pekný kompaktný vzrast, narastá do výšky asi sedemdesiat centimetrov a jej svetloružové kvety po odkvitnutí a zostrihaní neustále remontujú. Na strane pri chodníku bude predsadená pásom šalvie, širokým asi jeden meter, čím sa zjednotí výsadba na terasách.

Zeľň v úrovňovej časti bude tvoriť spomínaný parter, ďalej stromoradie popri prístupovej ceste, zastúpené druhom *Prunus fruticosa* 'Globosa'. Po oboch stranách terasy bude živý plot *Prunus laurocerasus* 'Otto Luyken' strihaný na asi deväťdesiatcentimetrovú výšku do šírky asi osemdesiat centimetrov, a tiež pás stromov *Prunus fruticosa* 'Nana'. Na zadnej, nadúrovňovej časti parku bude sadovnícka úprava skôr prírodne- krajinárska, kde je terén mierne členitý, mlatové chodníky majú prirodzenejší tvar, nie sú tak stroho geometrické ako v prízemnej časti, kostrové dreviny tam budú tvorené zástupcami, ako napr.: *Fagus sylvatica* 'Atropurpurea', *Quercus robur*, *Platanus occidentalis*, *Acer platanoides*, *Tilia coradata*, doplnené niekoľkými jedincami *Cathalpa bignonioides*. Po celom parku sú vytvorené podrasty, tvorené krami, z ktorých spomeniem aspoň: *Mahonia aquifolium*, *Viburnum opulus*, *Viburnum x pragense*, *Physocarpus opulifolius*, *Spiraea x van Houttei*, *Aucuba japonica*, na slnku sú použité *Kerria japonica*, *Syringa vulgaris*, *Weigela florida*, atď.

Po celej ploche parku bude vysiaty základný parkový trávnik, ktorého založenie a údržbu uvádzam nižšie.

Obr. : Zachovaná liatinová mreža

Obr.: Detail severnej fasády

4.3 Technické riešenie parku

4.3.1 Uličné oplotenie

Pôvodné uličné oplotenie je potrebné zbúrať v plnom rozsahu. Nové oplotenie bude osadené do tehlového múrika, s kovanou výplňou.

Návrh nového oplotenia, teda jeho múrika a ozdobných stĺpov, bol inšpirovaný zachovanou pohľadnicou zo začiatku 20. storočia. Kovové výplne oplotenia sú inšpirované eklectickým vzorom na liatinovej okennej mreži, ktorá sa zachovala na budove kaštieľa. Túto som použila ako zjednocujúci prvok v celom sadovnícko-architektonickom návrhu.

Výška stĺpikov je 1850 mm, majú štvorcový pôdorys s dĺžkou hrany 300 mm, dĺžka hrany na ozdobnej strieške v jej najširšom mieste je 600 mm. Múrik je hrubý taktiež 300 mm, vysoký 650 mm, jednotlivé stĺpiky sú osadené na vzdialenosť 2000 mm od seba. Čo sa týka kovaných častí oplotenia, toto obsahuje: 21 plotových výplní, jednu veľkú bránu umožňujúcu vjazd autom, vstupnú bráničku pre peších, ktorá je osadená na mieste vstupného chodníka na juhovýchodnej strane, vedľa ktorej sa nachádza manipulačná dvojkrídlová bránka s plechovou výplňou, ktorá má zakryť pohľad na kontajner pre komunálny odpad. Jednotlivé fragmenty sú rozkreslené na výkrese č. 14: „Návrh uličného oplotenia“.

Hĺbka základov predstavuje 900 mm, pričom do hĺbky 800 mm je prostý betón, pod ktorým bude desaťcentimetrové lôžko zo štrkodrvy.

Povrchová úprava oplatenia pozostáva z dvoch vrstiev fasádneho náteru bielej farby (môže sa použiť Sylitol Fassadenfarbe od firmy CAPAROL) , a taktiež dvoch vrstiev náteru určeného pre kované prvky.

Údržba uličného oplatenia: Raz ročne vizuálne skontrolovať stav náterov, podľa potreby ho obnoviť najmä na kovových prvkoch, aby nezačali korodovať.

4.3.2 Oporné múry

Na vytvorenie terás, resp. spevnenie svahu nad garážou budú použité oporné múry, ktorých konštrukčné riešenie je rozpracované vo výkresovej časti. Nadzemná výška múru bude jeden a pol metra, osemdesiatpäť centimetrov budú hlboké základy. Oporné múry budú vystavané z prefabrikovaných debniacich tvaroviek od firmy PREMAC o rozmeroch 400 x 250 x 500 mm, ktoré budú použité aj do základov. Pod základy bude použitá desaťcentimetrová vrstva štrkodrvy. Debniace tvarovky budú vystužené železnými prútmi a zaliate betónom. Na zakrytie oporného múru nebudú použité zvyčajne používané betónové striedky, ale budú obložené žulovými kockami od firmy KAM-ON Prírodný kameň, o rozmeroch 80 x 100 x 30 mm, ktoré budú prilepené a vyšpárované maltou.

Povrchovú úpravu hodiacu sa k architektúre bude tvoriť náter, fasádna sylikátová farba od firmy CAPAROL Sylitol Fassadenfarbe, biela. Natretá bude v dvoch vrstvách. Táto farba sa používa najmä na fasády historických budov, má dobré fyzikálne vlastnosti a dobrú odolnosť voči poveternostným vplyvom. Je čiastočne umývateľná.

Údržba oporných múrov:

Raz ročne skontrolovať náter, a podľa aktuálneho stavu vyhodnotiť potrebný zásah, pri dodržaní správnych technológií by však nemalo byť potrebné náter opakovať častejšie ako raz za desať rokov.

4.3.3 Schodiská

Na prekonanie výškových rozdielov medzi jednotlivými terasovými stupňami boli použité tri schodiská s rovnkými parametrami. Každé z nich obsahuje tri schodiskové ramená rovnakej dĺžky a dve odpočívadlá o dĺžke 1330 mm. Každé schodiskové rameno

obsahuje deväť schodov, pričom šírka schodišťa je dva metre, výška nástupnice je 165 milimetrov a šírka schodiskového stupňa je 330 milimetrov.

Schodiská budú vybudované z prostého betónu, pod ktorým je ako podklad použitá 25 centimetrová vrstva zhutnenej štrkodry. Na povrchu schodiska bude použitý rovnaký žulový obklad od firmy KAM- ON, aký je použitý na zakrytie oporných múrov.

Údržba schodísk:

Takmer žiadna. Prípadné odlepené fragmenty obkladu dolepiť podľa potreby (pri dodržaní technologických postupov by sa nemalo stať!).

4.3.4 Spevnené plochy

V sadovnícko- architektonickom riešení sú v zásade použité dva typy spevnených plôch:

A. S dláždeným povrchom

B. S mlatovým povrchom

A. Plochy s dláždeným povrchom

Plochy s dláždeným povrchom predstavujú prístupový chodník z uličného priestoru, príjazdovú cestu, ktorá sa ďalej vetví na manipulačný priestor pred kaštielom a príjazd do garáže, a tiež tri parkovacie miesta, ktoré sú vytvorené pozdĺž príjazdu do garáže. Smerovo a výškovo sú tieto plochy riešené tak, aby zohľadňovali existujúci (prípadne navrhnutý) terén, a šírkovovo sú riešené tak, aby rešpektovali príslušné normy.

Konštrukcia dláždených plôch:

- žulové kocky o rozmeroch 80 x 100 x 50 mm
- drvené kamenivo, fr. 2-5 mm, hrúbka 40 mm
- drvené kamenivo, fr. 8- 16 mm, hrúbka 200 mm
- drvené kamenivo, fr. 32- 80 mm, hrúbka 200 mm
- obrubník tvorený zo žulových kociek 80 x 100 x 50 mm, priečne kladených do lôžka z prostého betónu

Prirodzený odtok vody do terénu bude zabezpečený strechovitým priečnym sklonom, ktorého základná hodnota je min. 1 %.

B. Plochy s mlatovým povrchom

Smerovo a výškovo sú chodníky s mlatovým povrchom navrhnuté tak, aby rešpektovali existujúci, príp. navrhnutý terén a estetické princípy. Šírkovo sú riešené s ohľadom na predpokladanú frekventovanosť.

Konštrukcia mlatových povrchov:

- valcovaná lomová vyosievka, hrúbka 40 mm
- štrkodrava, hr. 80 mm
- hrubé kamenivo, hrúbka 700 mm
- obrubník zo žulových kociek 80 x 100 x 50 mm, osadený do lôžka z prostého betónu

Pri hutnení je potrebné dodržať predpísanú vlhkosť zmesi. Prirodzený odtok vody do terénu bude zabezpečený jednostranným sklonom do terénu, ktorého základná hodnota je minimálne 1,4%.

Zemnú pláň pod všetky navrhované spevnené plochy je nutné zhutniť na parametre modulov deformácie, preverované statickou zaťažovacou skúškou $E_{def 2} = 45 \text{ MPa}$ a pomer $E_{def 2} / E_{def 1} < 2,5$. V prípade, že sa požadované parametre nepodarí dosiahnuť, treba prehodnotiť technické opatrenia na zlepšenie podložia, napríklad zväčšenie hrúbky vrstvy.

Odvodnenie

Odvodnenie povrchu spevnených plôch s mlatovým povrchom, ako aj chodníkov so žulovým povrchom je zabezpečené priečnym sklonom povrchu do terénu.

Búracie práce

Existujúce spevnené plochy majú asfaltový povrch, sú väčšinou nefunkčné a zanedbané. Príprava územia spočíva v ich vybúraní, v plnom rozsahu, podrobnosti nájdeme vo výkrese „Situácia búracích prác“. Vybúraná suť z jestvujúcich asfaltových a betónových konštrukcií sa odvezie na najbližšiu riadenú skládku odpadov. Tiež je možná alternatíva vybúrané hmoty podrviť a opätovne použiť na podložie nových spevnených plôch.

Odhumusovanie sa urobí v hrúbkach podľa pedologického prieskumu, predpokladaná vrstva odstráneného humusu je cca 0,4 m. Odstránený humus sa opätovne použije na zahumusovanie svahov telesa, prípadne bude použitý pri terénnych úpravách.

Výhodou je, že priamo na riešenom území sa nenachádzajú žiadne inžinierske siete-tieto boli odstránené v rámci začatej, no nedokončenej rekonštrukcie v deväťdesiatych rokoch. Ich prekládkou a úpravou sa budú zaoberať samostatné objekty stavby.

Miera zhutnenia: zemnú pláň je potrebné zhutniť na 102% Proctor standard. Zemnú pláň treba zhutniť na parametre modulov deformácie kontrolované statickou zaťažovacou skúškou $E_{def 2} = 45 \text{ MPa}$ a pomer $E_{def 2} / E_{def 1} < 2,5$.

Vytýčenie spevnených plôch

Spevnené plochy sa vytýčia podľa vytyčovacieho výkresu od nulových bodov zobrazených na výkrese.

4.4 Sadovnícke úpravy

4.4.1 Popis výrubov

Vzhľadom na nevyhovujúci stav zelene na riešenom území, bude potrebné túto odstrániť v plnom rozsahu, vynímajúc *Fagus sylvatica* 'Atropurpurea', ktorý zostane zachovaný a použitý v ďalšom sadovnícko-architektonickom riešení. Ostatné dreviny je potrebné odstrániť v plnom rozsahu vrátane koreňov. Výruby budú realizované v mimovegetačnom období. Podrobný prehľad výrubov je zaznačený na Výkrese výrubov.

4.4.2 Príprava pôdy (Krajčovičová, 2003)

Trávniky sú vytrvalé porasty, ktoré zostávajú na stanovisku niekoľko rokov, sú nákladné na založenie a náročné na údržbu, preto by sa mala venovať príprave pôdy náležitá pozornosť. Keďže pôda pod trávnikmi nie je pravidelne obrábaná ako pod väčšinou poľnohospodárskych a záhradníckych kultúr, je dôležité jej zloženie, chemické, fyzikálne aj mechanické vlastnosti ešte pred založením trávnik.

Trávník potrebuje pre svoj zdarný vývoj minimálne 1000 mm zrážok ročne, najvhodnejšou pôdnou reakciou je rozmedzie pH 5,5-6,5. Na našom riešenom území je

preto vhodné uvažovať nad automatickým závlahovým systémom, ktorým by sa síce zvýšili vstupné náklady, avšak návratnosť tejto investície je v podobe krásneho zeleného trávnik počas celého vegetačného obdobia.

Trávnikom najlepšie vyhovujú pôdy stredne ťažké, hlinitopiesčité až piesčitohlinité, pomer N:P:K predstavuje 1:0,3:0,5 (na 6 dielov N pripadajú 2 diely P a 3 diely K).

Základná, tzv. štartovacia dávka, ktorá zaisťuje po vyklíčení rýchly rast a odnožovanie, činí v priemere 25 g čistého dusíka na 1 m². Trávnik potrebuje kvalitnú pôdu aspoň do hĺbky 100 – 150 mm. Vlastná príprava pôdy závisí od toho, ako bola táto plocha využívaná predtým. V našom prípade boli na ploche trvalé porasty (trávnik, dreviny), je potrebné odstrániť všetky zvyšky koreňov a plevelov mechanicky aj chemicky. Pôvodný trávnik je potrebné odstrániť, nakoľko je príliš riedky a neestetický. Na niektorých miestach úplne chýba. Použijeme chemický prípravok Roundup, ktorý aplikujeme na listovú plochu po dobe asi 2-3 týždňov môžeme na požadovanej ploche založiť trávnik výsevom. Na starých trávnikoch niekedy postačí urobiť na jeseň hlbokú orbu. Starú mačinu je možné zaorať pomocou pluhu s predradličkou. Malé plochy v predzáhradkách je možné obrobiť malou mechanizáciou (rotavátor), rohy a kúty porýľovať.

Najväčšie problémy pri zakladaní trávnikov vznikajú pri navážkach hrubších vrstiev podložia (svahovanie, násypy). Nezhutnená pôda s porušenou vodnou kapilaritou zabraňuje klíčeniu tráv a zapojeniu porastu v prvých týždňoch pri založení trávnik výsevom, prípadne presýchaniu trávnik pri jeho založení mačinkovaním. Preto je potrebné navážku zhutniť valcovaním, prípadne ujazdením ťažkými mechanizmami. Pri navážke je teda potrebné počítať so zľahnutím pôdy až o 10% objemu.

4.4.3 Založenie a údržba trávnik (Krajčovičová, 2003)

Na založenie trávnik použijeme osivo základný parkový trávnik.

Optimálnym termínom na založenie trávnik je obdobie od začiatku marca do polovice mája alebo na jeseň od začiatku septembra do polovice novembra. Pôda musí byť pred výsevom zrovnaná na úroveň okolitých chodníkov tak, aby pri kosení trávnik nezostával nepokosený pás trávy popri obrubníku. Na miestach výsadby trávnik položíme 150 mm vrstvu humusu. Pri výseve trávnik sa trávová zmes rovnomerne rozhodí na pripravený substrát v množstve 25 až 30 g/m². Trávové osivo nakoniec jemne pohrabeme, aby sa premiešalo so substrátom a vysiatu plochu dôkladne

povalcujeme. Trávové osivo začne klíčiť po 6 až 14 dňoch, v závislosti od kvality a druhového zloženia osiva a od klimatických podmienok.

Údržba trávnik:

Na riešenom území počítame s tým, že o pravidelné zavlažovanie sa postará automatický závlahový systém. Prvé kosenie sa doporučuje vykonať, až keď tráva dosiahne výšku 60- 70 mm, zabezpečí to zhustnutie porastu. Počas vegetačného obdobia sa doporučuje kosiť pravidelne 8- 14 krát do roka (pri našom type úpravy sa doporučuje skôr častejšie). Na kosenie treba použiť kosačku so zberným košom, prípadne pokosené zvyšky odstrániť (veľmi náročné). V prípade potreby treba vykonať aerifikáciu (prevzdušňovanie), vertikutáciu (vertikálny rez), prípadne valcovanie. V prípade, že je niektorá časť trávnik poškodená mechanicky alebo inak, treba vykonať regeneráciu poškodených plôch. K pravidelnej údržbe patrí aj odburiňovanie, ktoré sa podľa potreby vykoná buď chemickým postrekom alebo ručne. Zabezpečiť treba aj ochranu proti chorobám a škodcom.

4.4.4 Výsadba a údržba stromov (Krajčovičová, 2003)

Termínom najvhodnejším na výsadbu stromov je skorá jar a neskorá jeseň. Pre kvalitný rast stromov treba pôdu z veľkej časti (na 50 až 100 %) vymeniť. Vykopanú jamu naplníme záhradným substrátom a ku koreňovému balu je vhodné pridať štartovacie hnojivo, veľkosť jamy na výsadbu stromu by mala byť minimálne 1- až 1,5-krát väčšia ako veľkosť koreňového balu stromu. Na výsadbu sa použijú vzrastlé stromy o obvode kmienka 12 - 14 a 16 - 18cm, s korunou nasadenou vo výške 2,2 metra.

Na výsadbu použijeme iba kvalitný sadbový materiál, s priamym kmeňom, bez mechanických poškodení a s dobre vyvinutým koreňovým systémom, ktorý bol v škôlke presádzaný a ošetrovaný každé tri roky, s priamou a dobre zavetvenou, tvarom a kvalitou zodpovedajúcou danému druhu.

Pred vysadením stromu treba urobiť redukčný rez koruny. Zabráni sa tak nadmernému vyparovaniu vody a podporí sa prekorenenie stromu. Vysadený strom sa musí ukotviť a uviazať o konštrukciu vytvorenú z troch kolov, zhora spojenú priečnymi latami. Kmene listnatých stromov sa zvyknú obalovať jutovinovou bandážou, aby sa znížilo vyparovanie. Ochranu proti ohrýzu zveri zaistíme plastovým

komponentom KLIMAWIT 220, spotreba ktorého je približne 0,7 bežného metra na jeden strom.

Po vysadení treba okolo stromu vytvoriť misu na zalievanie. Hneď po výsadbe strom zalejeme 50 až 100 l vody (množstvo závisí od veľkosti stromu).

Údržba stromov:

Pre ujetie je nutné zabezpečiť dostatočnú zálievku. Po troch rokoch je potrebné odstrániť koly, zvyšky juty prípadne mulču. Na mieste mulču založiť trávnik. Výhovný rez vykonávame na mladých stromoch z dôvodu formovania koruny. Starostlivosť u stromov je dôležité zabezpečiť v ranom štádiu vývoja, kedy sú náklady menšie. V prípade, že sú stromy poškodené ohryzom zveri, mrazom a inými činiteľmi tak, že je znemožnený ich vývoj, treba nahradiť.

Tab.: *Navrhovaný sortiment stromov:*

SKRATKA	NÁZOV	POČET KS
PlatOc	Platanus occidentalis	2
QueRo	Quercus Robur	2
FagS	Fagus sylvatica 'Atropurpurea'	1
AcP	Acer platanoides	3
TC	Tilia cordata	3
CatB	Cathalpa bignonioides	3
PrFN	Prunus fruticosa 'Nana'	10
PrFG	Prunus fruticosa 'Globosa'	9

4.4.5 Výsadba a údržba krov (Krajčovičová, 2003)

Väčšie solitérne listnaté a ihličnaté kry sa sadia s balom do vopred pripravenej jamy, o objeme 1,5 násobku veľkosti balu rastliny. Pre výsadbu dodržiavame podobnú technológiu ako pri stromoch. Výsadbu balových a voľnokorenných krov je vhodné realizovať od začiatku marca do konca mája a od začiatku septembra do konca októbra. Na výsadbu živých plotov sa odporúča použiť rastliny predpestované v kontajneroch alebo voľnokorenné rastliny. Listnaté kríky je vhodné pred výsadbou skrátiť a mali by sa odstrániť suché a poškodené časti rastliny. Kríky vysádzame do jám, do ktorých pridáme hnojivo. Po výsadbe krík zalejeme dostatočným množstvom

vody. Doporučuje sa kry po výsadbe namulčovať, najlepšie borovicovou kôrou na hrúbku 8 až 10 cm.

Tab.: *Navrhovaný sortiment krov:*

SKRATKA	NÁZOV	POČET KS
SyS	Syringa x synensis	9
SpVH	Spiraea x van Houttei	11
PC	Philadelphus coronarius	6
SwA	Swida alba	3
EF	Euonymus fortunei	13
MA	Mahonia aquifolium	12
PhO	Physocarpus opulifolius	10
VP	Viburnum x pragense	8
FI	Forsythia x intermedia	5
KJ	Kerria japonica	4
VO	Viburnum opulus	7
WFl	Weigela Florida	3

Údržba krov:

Kry udržíme pokiaľ možno v bezburinnom stave, buriny vytrhávame ručne, pokiaľ sú mladé. Spon u krov volíme tak, aby došlo čo najskôr k ich zapojeniu. Vyrvalé buriny ako pupenec odstraňujeme pomocou selektívnych herbicídov, tak aby boli zničené aj korene. Tiež je nutné zabezpečiť potrebnú zálievku v suchých obdobiach.

4.4.6 Založenie a údržba živých plotov (Krajčovičová, 2003)

Dôležitou zásadou pri zakladaní živého plotu je, že čím nižšie rezaný, tým hustejší spon musíme zvoliť. Po založení musíme nízko zrezať aj plot, ktorý plánujeme vypestovať vysoký (kvôli kompaktnému habitu).

Údržba živých plotov:

Živé ploty striháme dva krát do roka, na jar (máj, jún), a v neskorom lete (júl, august), v prípade potreby pre zachovanie ornamentálneho tvaru častejšie.

4.4.7 Založenie a údržba záhonu ruží (Krajčovičová, 2003)

Ruže sú špecifická skupina rastlín, ktorú často zaraďujeme do skupiny drevitých porastov, pri ošetrovaní ich zvykneme zaraďovať medzi trvalky. Pri ich výsadbe sa držíme podobných zásad ako pri listnatých opadavých drevinách, teda sadíme ich v rovnakom termíne, môžeme pri nich uplatniť aj niektoré zásady tvarovacieho rezu, ktoré majú spoločné. Ruže pri správnom ošetrovaní kvitnú od mája do októbra. Na riešenom území sú navrhované záhony tzv. polyantiek, konkrétne odroda Pavla, ktorá má krásne žltkavé kvety a dobré pestovateľské vlastnosti, vhodné pre naše podmienky, nakoľko bola vyšľachtená v Čechách. Vysádzame na záhon, ktorý je vytýčený podľa vytyčovacieho plánu, v sponě 5ks na meter štvorcový.

Údržba ružových záhonov:

Režeme na jar po posledných zimných mrazoch na dva až tri púčiky. Je potrebné zabezpečiť pravidelné kyprenie a odburiňovanie záhonov, v príliš suchých obdobiach leta zabezpečiť zálievku (miernu!), hnojenie buď granulovaným hnojivom alebo postrekom na list. Vzhľadom na to, že ruže sú náchylné na hubové ochorenia a škodcov, je vhodné ich preventívne postrekovať, alebo aspoň pravidelne sledovať. Odkvitnuté kvetenstvá by sa mali počas vegetačného obdobia odstraňovať. Zimná ochrana spočíva v nahrnutí zeminy ku koreňovému krčku, čo je miesto najcitlivejšie na vymrzanie. Z uvedených dôvodov nie je vhodné záhony ruží mulčovať.

4.4.8 Založenie a údržba trvalkových záhonov (Krajčovičová, 2003)

Pôdu pred sadením hlboko skypríme, dôkladne odburiníme od trvácich burín a vyhnojíme kompostom alebo rašelinou. Medzi trávnikom a záhonom sa vytvorí plytká brázdička, aby tráva neprerastala do záhonu. Trvalky vysádzame na jar, prípadne na jeseň podľa vytyčovacieho a osadzovacieho plánu. Pri sadení záhon urovnáme a po dokončení práce rastliny opatrne, ale dôkladne zalejeme.

Údržba trvalkových záhonov:

Hlavným cieľom ošetrovania kvetinových záhonov je udržať záhon v bezburinnom stave, zabezpečiť dostatok vzduchu a živín ku koreňom a dostatok vlhky. Trvalkové záhony majú priemernú dobu trvania 6-10 rokov. Môžeme túto dobu predĺžiť zvýšenou starostlivosťou a prihnojovaním. Aj pri najlepšej starostlivosti musíme niektoré

zoslabnuté trsy vymeniť za nové, samozrejme pri súčasnom vyhnojení záhonu alebo aj čiastočnej výmene pôdy. Pokiaľ trvalky slabnú na celom záhone, je potrebné záhon zrušiť a založiť znovu. Použité trvalky Nepeta 'Six Hills Giant' a Salvia nemorosa 'Marcus' si vyžadujú pravidelný rez na (asi dva až trikrát počas vegetačného obdobia).

4.5 Prvky drobnej architektúry

4.5.1 Pergola

Pergola kopíruje celú strednú terasu, má pôdorysný tvar dvoch štvrtkruhov oddelených stredovým schodiskom. Má šírku 2500 mm a jej svetlá výška je 2300 mm.

Funkciu nosných stĺpikov plnia oceľové profily I, valcované za tepla, o rozmeroch 100 x 100 x 2650 mm, tieto sú zvrchu zaviazané oceľovými profilmi tenkostennými, zváranými, s obdĺžnikovým profilom 100 x 20 mm, rozličných dĺžok (podrobnosti na výkrese „Konštrukčné riešenie pergoly“). Zastrešenie pergoly bude tvorené oceľovými profilmi tenkostennými, zváranými obdĺžnikovými, o rozmeroch 20 x 60 x 2500 , v rozstupoch ako sú uvedené na výkrese (spolu na oboch častiach pergoly 66 kusov). Medzi jednotlivými nosnými stĺpikmi budú navarené ozdobné kované segmenty s eklektickým vzorom, ktorého návrh bol inšpirovaný časťou vzoru na zachovaných liatinových okenných mrežiach. Šírka týchto dekoratívnych prvkov je rozličná, podľa toho, či sa jedná o zadný alebo predný diel pergoly (rozstupy zadných nosných stĺpikov sú totiž väčšie, čo je spôsobené štvrtkruhovým zakrivením pergoly (vid' výkres „Konštrukčné riešenie pergoly“).

Pergola bude ukotvená nosnými stĺpikmi (do h 350 mm) do základov z prostého betónu (priemer vrtu bude 300mm, hĺbka vrtu 90 cm), pričom pod prostý betón bude podsýpané lôžko zo štrkodrvy o hrúbke 100 mm, výška betónového stĺpca bude 800 mm.

Podlaha pod pergolou bude tvorená mlatovým povrchom, ktorého presnú skladbu som podrobne popísala v stati 4.3.4 Spevnené plochy.

Pergola má slúžiť aj ako opora pre popínavé rastliny, osadená bude popínavkou Wisteria sinensis, ktorá bude osadená v cca dvojmetrovom spone (pri každom nosnom stĺpiku). Keďže pergola má plniť aj oddechovú funkciu, posedenie bude tvorené ďalej popísanými lavičkami.

4.5.2 Fontána

Fontána bude umiestnená v centrálnej časti parteru pod terasami. Jej pôdorysná dispozícia a pohľad na ňu, ako aj vizuálne zobrazenie je uvedené vo výkrese „Prvky drobnej architektúry- Fontána, Lavička“. Plošne zaberá 4,65 m². Svojim honosným prevedením vizuálne korešponduje s eklektickou úpravou objektu. Rezervoár vody bude vyhotovený z prostého betónu, so základami v nezámrznej hĺbke (800 mm), obložený bude lešteným prírodným kameňom, najlepšie svetlou žulou, aby vizuálne ladil s ostatnými architektonickými prvkami, prípadne iná alternatíva lešteného kameňa.

Cirkuláciu vody zabezpečí fontána typu VERSAILLES od firmy AQUA SLOVAKIA, ktorá si nevyžaduje umiestnenie v prepadovej šachte, môže byť osadená voľne v rezervoári. Má v sebe obsiahnuté obehové čerpadlo, ako aj vlastnú súpravu trysiek. Tento typ fontány v sebe zahŕňa štyri programy tryskania vody, ktoré sa v určitých nastavených intervaloch automaticky menia.

Podsvietenie fontány zabezpečia štyri samostatné podhladinové svietidlá (20 W, 12 V), taktiež od firmy Aqua Slovakia, ktoré budú osadené v jednotlivých rohoch fontány.

Údržba fontány: Pravidelné čistenie a výmena vody podľa potreby, pridávanie špeciálnych prípravkov na úpravu vody, ktoré zabránia množeniu rias.

4.5.3 Lavička

Navrhnutá lavička je podrobnejšie rozkreslená vo výkrese „Prvky drobnej architektúry- Fontána, Lavička“.

Jej tvar je jednoduchý, vizuálne sa hodí do parkovej úpravy historického typu. Pôvodná myšlienka bola zjednotiť všetky prvky drobnej architektúry eklektickým vzorom, avšak vzhľadom na jej plánované osadenie pod pergolou by takýto prvok mohol pôsobiť gýčovo. Tvorená bude kovovými a drevenými prvkami. Ukotvená bude pomocou skrutiek do základu z prostého betónu, podobne ako pergola. Povrchová úprava pozostáva z čierneho náteru vhodného na kované prvky, drevené prvky budú ošetrené hnedým moridlom a povrchovým lakom.

V návrhu je použitých celkovo deväť lavičiek, z toho tri sú umiestnené popri chodníku v parku a po tri sa nachádzajú pod pergolou.

Údržba lavičky: Raz ročne (pred letnou sezónou) skontrolovať nátery, podľa potreby obnoviť. Pred zimnou sezónou zdemontovať a uskladniť v krytej miestnosti.

5 Diskusia a záver

Na Slovensku máme pomerne veľkú koncentráciu objektov historickej zelene, avšak len málo z nich je vo vyhovujúcom stave. Oveľa viac je tých, ktoré v dôsledku dlhodobého zanedbávania údržby stratili na svojej výpovednej hodnote, strácajú sa historické prvky, charakter drevitej vegetácie sa mení- vegetácia získava skôr charakter náletov. To je aj prípad môjho riešeného územia.

Z pôvodnej rozlohy parku v Sasinkove sa zachovala iba časť. V súčasnosti sa územie nedá označiť ako park, zmenou v majetkovo- právnych pomeroch nadobudol charakter súkromnej rozsiahlej záhrady. Zámer majiteľa je nejasný, doteraz sa vyjadril o zámere dať kaštieľu funkciu súkromného sídla, ktoré plánuje využívať iba sporadicky, viacmenej na príležitostné reprezentačné či rekreačné sídlo pre neho a jeho rodinu. Nie je však vylúčené ani využitie tohto kaštieľa v budúcnosti na účely prevádzkovania osláv, svadiieb a podobne.

V internetovej diskusii, v ktorej sa prejednávala táto rekonštrukcia kaštieľa (v súvislosti so zrútenou severnou stenou v apríli 2010), som sa stretla s názorom, ktorý odsudzoval odpredaj národných kultúrnych pamiatok ako je táto, do vlastníctva súkromných osôb. Ja si však myslím, že užitočnejšie je pamiatku odpredať súkromnému sektoru, ktorý vykoná rekonštrukciu pod dohľadom PÚSR z vlastných finančných zdrojov, o ktoré nemá núdzu, akoby tento objekt mal naďalej strácať na hodnote a byť útočiskom pre vandalov.

Cieľom mojej diplomovej práce bolo na základe získaných dokumentov, informácií a vykonaných prieskumov, vyhodnotiť stav areálu po stránke estetickej a funkčnej, celkovo zhodnotiť zeleň na území na základe vykonanej inventarizácie drevín, a na základe tohto celkového zhodnotenia vypracovať nové, komplexné sadovnícko-architektonické riešenie objektu. Vo výkresovej dokumentácii je ďalej rozpracovaný návrh na úpravu svahu terasovaním, osadzovací návrh, vytýčenie spevnených plôch a záhonov, návrh oplotenia a taktiež všetky prvky drobnej architektúry, keďže som navrhovala atypy.

Kaštieľ v Sasinkove ma napriek svojmu schátralému stavu očaril atmosférou, ktorú vyžaruje, históriou, ktorá z neho na každom kroku dýcha. Bola by som spokojná, keby moja práca bola aspoň čiastočne využitá pri jeho obnove.

6 Prehľad použitej literatúry

1. GOJDIČ, Ivan- PAULUSOVÁ, Silvia. 2008. *Sasinkovo- Eklektický kaštieľ*: Architektonicko-historický a umelecko- historický výskum. 2008. str. 67
2. HURYCH, Václav. 1995. *Okrasné dreviny pro zahrady a parky*. Plzeň: NAVA TISK, spol.s.r.o., 1995, ISBN 80- 85362- 19- 8
3. KALUSOK,Michaela.2004. *Zahradní architektura*, Brno: Computer Press, 2004. str. 125-131,
4. ISBN 80-251-0287-4
5. KRAJČOVIČOVÁ,D. 2003. *Zakladanie a údržba zelene*, Nitra: Vydavateľstvo SPU Nitra, 2003. str. 87
6. STEINHÜBEL, Gejza.1990. *Slovenské parky a záhrady*, Martin: Osveta, 1990. str. 64-65,
7. ISBN 80- 217- 0158- 7
8. TOMAŠKO,Ivan- HRUBÍK,Pavel. 2001. *Historické parky a záhrady*. Nitra: SPU v Nitre, 2001. 83strán, ISBN 80-7137-893-3
9. WAGNER, Bogdan.1983. *Základy sadovnícké a krajinárske kompozice*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. str. 8, 137. ISBN 17- 273- 83
10. WILHELMOVÁ, Dana. 2004.Zahradní architektura v historickém prostoru In „*Krajinárska architektura a proměny historických prostorů*“ [Zborník na CD ROM]. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2004, s. 41- 47. ISBN 80-7157823-1
11. *Vzácný park v Betliari dýcha po rekonštrukcii opäť minulosťou*.2007[online]Buzinkay, Alexander.aktualizované 2003. [cit. 2010- 04- 15] Dostupné na:< http://hn.hnonline.sk/2-21561495-k10000_detail-8a>
12. Na okraji záujmu?.2009[online] [cit. 2010- 04- 15] Dostupné na:< <http://www.historickeparky.nt.sk/stranka/Sucasny-stav-a-problemy-historickych-parkov-a-zahrad>>
13. Pražský hrad rekonstruuje památky a otevírá se veřejnosti .2007[online]Satrapa, Petr. .aktualizované 2007. [cit. 2010- 04- 15] Dostupné na:<http://www.archiweb.cz/news.php?action=show&id=4624&type=1>

7 Zoznam príloh

- Príloha č. 1: Tabuľka inventarizácie drevín
- Príloha č. 2: Fotodokumentácia
- Príloha č. 3: Výkresová časť
  - Výkres č. 1: Analýza širších vzťahov 2 x A4
  - Výkres č. 2: Historická analýza 2 x A4
  - Výkres č. 3: Súčasný stav- situácia 2 x A4
  - Výkres č. 4: Súčasný stav- inventarizácia drevín 2 x A4
  - Výkres č. 5: Situácia výrubov 2 x A4
  - Výkres č. 6: Situácia búracích prác 2 x A4
  - Výkres č. 7: Sadovnícko- architektonický návrh 8 x A4
  - Výkres č. 8: Vytyčovací plán spevnených plôch 8 x A4
  - Výkres č. 9: Vytyčovací plán záhonov 4 x A4
  - Výkres č. 10: Osadzovací plán 8 x A4
  - Výkres č. 11: Konštrukčné riešenie terás- pôdorys 4 x A4
  - Výkres č. 12: Konštrukčné riešenie terás- rezopohľady 2x A4
  - Výkres č. 13: Konštrukčné riešenie terás- pohľad 3 x A4
  - Výkres č. 14: Konštrukčné riešenie oplotenia 5 x A4
  - Výkres č. 15: Konštrukčné riešenie pergoly 4 x A4
  - Výkresč. 16: Prvky drobnej architektúry- fontána, lavička 2 x A4
  - Výkres č. 17: 3D Vizualizácie 2 x A4